

کتابشناخت مولد النبى (ص)

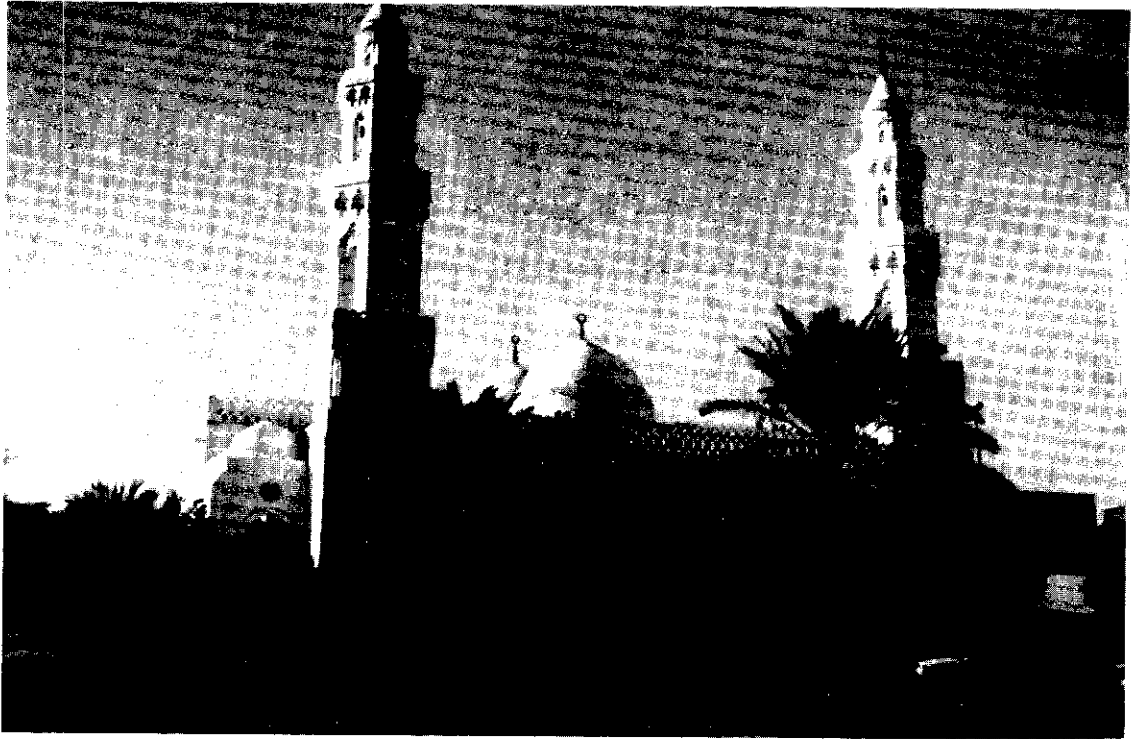
○ رسول جعفریان

مقدمه در باره جشن تولد رسول خدا (ص)

تاریخ تولد پیامبر خدا (ص) در میان دو قول معروف از اهل سنت و شیعه، در ۱۲ یا ۱۷ ربیع الاول عام الفیل گزارش شده است. سالروز تولد، برای همه مسلمانان مبارک و میمون بوده و نه تنها به حفظ تاریخ تولد همت گماشته‌اند، بلکه محل تولد آن حضرت را نیز در شهر مکه که در میان شعب ابی طالب و سوق اللیل بوده، تا به امروز همچنان حفظ کرده‌اند. ارزش و اعتبار این محل سبب شد تا در قرن دوم هجری، خیزران، همسر هارون الرشید، آن محل را خریداری کرده، به مسجد تبدیل کند. در قرن‌های بعد، مسلمانان این محل را بسیار گرامی و محترم می‌داشتند و به‌ویژه در شب تولد رسول خدا (ص) مراسم جشن و سرور در آنجا برگزار می‌کردند.

به لحاظ تاریخی، نخستین دولتی که جشن تولد پیامبر (ص) را به صورت رسمی برگزار کرد، دولت شیعه فاطمی در مصر بود. معز لدین الله فاطمی پس از استقرارش در مصر در سال ۳۵۸ برای تألیف قلوب مصریان، شروع به برگزاری جشن‌های مختلف کرد که از آن جمله همین جشن مولد النبى است. در زمان المستعلی بالله، وزیر سنی او بدر الجمالی از روی سنی‌گری، در

بود؛ چرا که شخصا خلیفه خود در آن حاضر می‌شد و بر توزیع اموال بر افراد مستحق نظارت می‌کرد.^۲ در بسیاری از اوقات، از آنجایی که طبع جشن و سرور ایجاب می‌کرد، مجالس بزرگداشت مولد به مجالس لهو و لعب تبدیل شده و این امر، فرصتی به دست مخالفان این قبیل جشن‌ها می‌داد که با آن به مخالفت برخیزند. اشکال این افراد این بود که اگر بزرگداشت میلاد پیامبر (ص) عبادت است، آیا ممکن است که عبادت با ملاحی و آلات لهو و لعب انجام شود:

یا عصبه ما ضرامه احمدو سعی الی افسادها الا هی

طار و مزمار و نعمة شادنِ رأیت قط عبادة بملاحی؟^۳

به هر روی، این جشن در تمام جهان اسلام مورد توجه قرار گرفت و بسیاری از عالمان و ادیبان با سرایش اشعار، نثرهای زیبا و نیز رساله‌های مختلف، مولد پیامبر (ص) را گرامی داشتند. در این زمینه رساله‌های فراوانی با عنوان مولد النبى (ص) نگاشته شده که در کتابخانه‌های جهان، نسخ چاپی و خطی فراوانی از آنها در دست است.

اهمیت برگزاری جشن مولد در قرن هشتم به حدی رسیده است که محمد بن احمد بن محمد بن مرزوق العجیسی (م ۷۸۱) در این قرن کتابی با عنوان جنی الجنین فی التفصیل بین اللبیتین: لیلة القدر و لیلة المولد در مقایسه میان شب قدر و شب مولد نگاشته است.^۴ در مصر، تونس، مراکش و الجزایر هم جشن‌های تولد به صورت گسترده برگزار می‌شده است یکی از

تاریخ تولد پیامبر خدا (ص) در میان دو قول معروف از اهل سنت و شیعه، در ۱۲ یا ۱۷ ربیع الاول عام الفیل گزارش شده است

سال ۴۸۸ مراسم مولد النبى را برای مدتی تعطیل کرد؛ اما این سنت در بسیاری از بخش‌های جهان اسلام، استوار شده بود.^۵ به نوشته آدم متز نخستین بار جشن تولد پیامبر در سال ۳۰۰ هجری برگزار شد.^۶

بنابراین باید گفت که سنت جشن گرفتن برای سالروز تولد آن حضرت از مصر به نقاط دیگر جهان اسلام رفته است. به نوشته مقریزی، جشن‌های تولدی که در مصر برگزار می‌شد، عبارت بود از روز تولد پیامبر، علی بن ابی‌طالب، فاطمه زهرا، حسن و حسین و سالروز تولد خلیفه وقت. این روز، به خصوص برای کمک مالی به افراد بی‌بضاعت، روز بسیار میمون و مبارکی

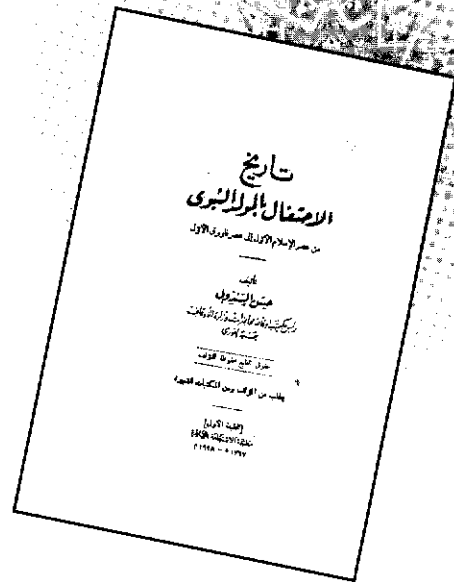
به لحاظ تاریخی، نخستین دولتی که جشن تولد پیامبر (ص) را به صورت رسمی برگزار کرد، دولت شیعی فاطمیان در مصر بود

حضرت را بازسازی کند. او نیز با صرف پول فراوان، بنا و مناره بزرگی برای آن ساخت و موقوفاتی جهت آن در مملکت عثمانی معین کرد و برای آنجا، مؤذن و خادم و امام جماعت گمارد. مدرسی را نیز معین کردند تا هفته‌ای دو روز در آنجا تدریس کند.^۸

یکی از اماکن متبرکه‌ای که ایرانیان در سفر حج زیارت می‌کردند، همین مولد النبی بود. یک زائر ایرانی که در سال ۱۳۱۵ قمری به زیارت این خانه توفیق یافته است، می‌نویسد: «روز جمعه، چهاردهم، به زیارت حضرت رسول در موضعی که مشهور به مولد النبی است، رفتیم و آن موضع واقع است در سوق اللیل. از در داخل شدیم و تخمیناً چهارده پله پایین رفتیم. وارد اتاقی شدیم که مسمی به مسجد است. بعد از آن، به اتاق دیگر رفتیم. در این اتاق ضریحی است. در ضریح را خادم باز کرد. داخل در این ضریح گودالی واقع است. در وسط آن سنگ سبزی بود که محل تولد حضرت ختمی مرتبت بود. آن موضع مطهر را تقبیل نموده و صورت را بر آن مالیده و به خاک پاک و غبار نور آثار آن مکان رفیع البینان، که رشک کحل الجواهر است، دیده را منور نموده، پس از آن در مسجد آمده هر یک دو رکعت نماز تحیت به جا آوردیم و از آن مکان بیرون آمدیم.»^۹

در این جشن‌ها که به طور معمول با حضور خلفا، امرا و علما برگزار می‌شد، شاعران اشعار خویش را می‌خواندند و هدایایی از دست بزرگان دریافت می‌کردند. در کشور اسلامی ایران هم، برگزاری این جشن‌ها امری مسلم بوده و تا به امروز در مناطق سنی‌نشین، این مجالس برقرار و اشعاری در مدح پیامبر (ص) خوانده می‌شود.

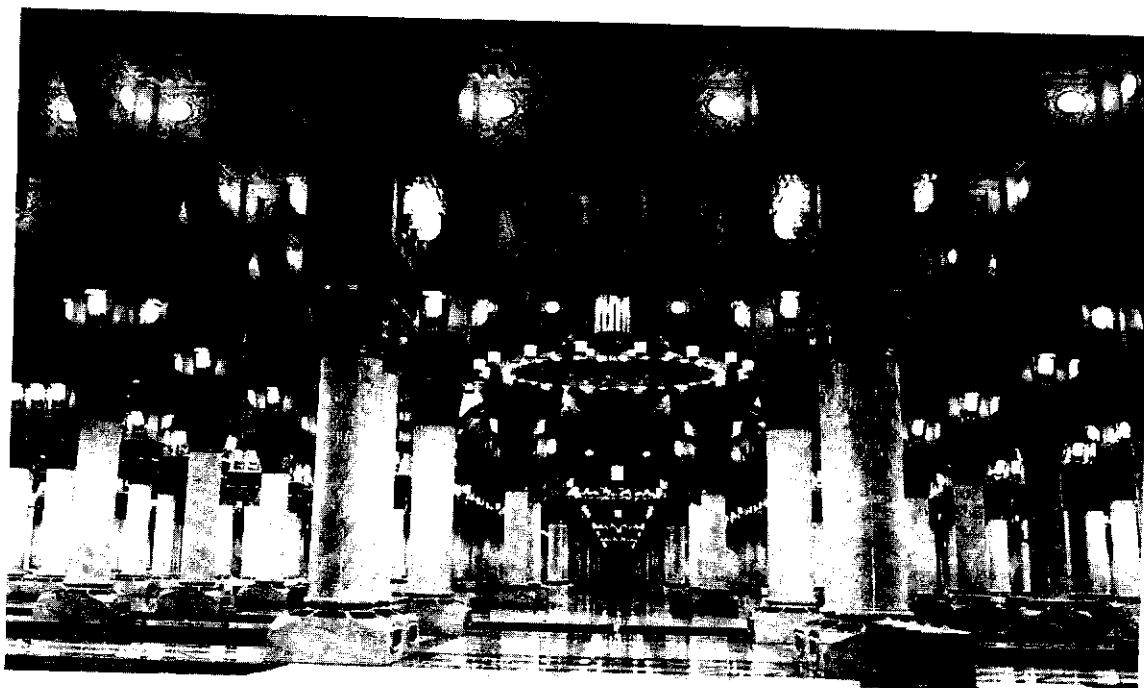
با روی کار آمدن دولت سعودی، تمامی این جشن‌ها در شهر مکه و مدینه، ملغی شده و برافتاد. در پی تصرف حجاز در سال‌های ۱۳۴۲ - ۱۳۴۳ ه. ق. محل مولد النبی هم که در شعب ابی طالب و نزدیک حرم الهی بود، تخریب شد. تنها با اصرار شیخ عباس قطان (م ۱۳۷۰) شهردار وقت مکه (در میان سال‌های ۱۳۴۷ - ۱۳۶۴ ق) و درخواست مستقیم وی از ملک عبدالعزیز، قرار

نشانه‌های این امر، تألیفات فراوانی است که علمای آن بلاد درباره مولد النبی نگاشته‌اند؛ به طوری که تنها در المکتبۃ الکتائیه در مغرب، دهها نسخه خطی در باره مولد النبی موجود است که با شماری از آنها در همین مقاله آشنا خواهیم شد.

این بزرگداشت در شهر مکه به صورت جدی برگزار می‌شد. دلایلش هم آن بود که محل تولد آن حضرت در این شهر معین بود. سلطان سلیمان فرزند سلیم، در سال ۹۳۵ دستور بازسازی مولد النبی را داد. پیش از وی، الملك المظفر غسانی حاکم یمن و پیش از او فرج بن برقوق از سلاطین مملوکی، و پیش از وی اشرف شعبان حاکم مصر، و قبل از او، برای نخستین بار الناصر عباسی، در آنجا بناهایی ساخته بودند.^۷

همچنین سلطان محمدبن مراد عثمانی (م ۱۰۱۲)، به یکی از آغایان دربار خود با نام غضنفرآغا دستور داد تا محل تولد آن

بر آن شد تا در آنجا کتابخانه‌ای بنا کنند که به آن «مکتبه مکّه المکرمه» نام نهادند و تاکنون برقرار است.^{۱۱} قطان، همچنین محل تولد حضرت زهرا (س) یا به عبارتی خانه حضرت خدیجه (س) را نیز تبدیل به یک مدرسه حفظ قرآن کرد که بعدها در توسعه اطراف مسجد الحرام از بین رفت.

جشن مولد النبی میان مخالفان و موافقان آن:

اشاره کردیم که یکی از سنت‌های رایج در جهان اسلام، از قرن چهارم به این سوی، برگزاری جشن‌های مربوط به سالروز تولد پیامبر خدا (ص) است. برگزاری چنین جشنی در قرون نخستین اسلامی به صورت یک رسم رایج گزارش نشده است و به همین دلیل، وهابی‌ها و پیش از آنان کسانی از سلفیان که مانند ابن تیمیه می‌اندیشیدند، به تصور آن که هرچه زمان پیامبر نبوده و بعد پدید آمده بدعت است، آن را بدعت شمردند.^{۱۲} با این حال، این نظر در جهان اسلام مقبول نیفتاد، به گونه‌ای که حتی برخی از کسانی که توجه به جنبه بدعت‌آمیز آن داشتند،^{۱۳} بر آن بودند که این بدعت حسنه‌ای است.^{۱۴} چرا که منافع زیادی در آن هست. با این حال، وهابی‌ان عربستان سعودی، همچنان بر این نکته که جشن مولد النبی (ص) امری بدعت‌آمیز است، اصرار می‌ورزند. علمای وابسته به این نحله، رساله‌های متعددی در اثبات بدعت بودن این مراسم نوشتند که شماری از آنها در دو مجلد با مشخصات زیر به چاپ رسیده است: رسائل فی حکم

الاحتفال بالمولد النبوی، ریاض، دارالعاصمه، ۱۹۹۸. از اطلاعاتی که در همین مجموعه آمده، چنین استفاده می‌شود که بسیاری از دانشمندان سنی مذهب جهان اسلام، زیر بار فتوای رئیس وقت وهابی‌ان، یعنی عبدالله بن باز نرفته و مقالاتی علیه فتوای او نوشته‌اند. از آن جمله مقاله یوسف بن هاشم رفاعی است که در نشریه السیاسة کویت (ش ۴۸۵۹) به چاپ رسیده است. در منابع شیعه هم از عید بودن روز تولد پیامبر (ص) سخن گفته شده است.^{۱۵}

کتاب‌های مولد النبی:

یکی از آثار برگزاری این جشن‌ها، پدید آمدن آثار تألیفی فراوان به صورت نثر و نظم است. فهرستی که ملاحظه خواهید کرد، مشتمل بر ۳۱۶ عنوان کتاب در باره مولد النبی است. اندکی از این آثار در قرن ششم نوشته شده و پس از آن، در قرون بعد، بر تعداد نگارش‌های مولودی افزوده شده است. در اینکه آیا پیش از قرن ششم نیز کتابی در باره مولد النبی (ص) نوشته شده است یا نه می‌بایست بررسی جامعی صورت گیرد. تا امروز تنها اثر منسوب به آن دوره، کتابی است از ابن ابی عاصم، محدث معروف قرن سوم و متوفای ۲۸۷ ق. که در ضمن قاضی شهر اصفهان نیز بوده است. ابن سلیمان ردانی در حرف میم کتاب صله الخلق خود کتابی با عنوان مولد النبی (ص) به ابن ابی عاصم منسوب کرده و سند خود را هم برای روایت این

اهمیت برگزاری
جشن مولد در قرن
هشتم به حدی
رسیده است که محمد
بن احمد بن محمد بن
مرزوق العجیسی (م
۷۸۱) در این قرن
کتابی با عنوان جنی
الجنیتین فی التفضیل
بین اللیلتین: لیلة
القدر و لیلة المولد در
مقایسه میان شب
قدر و شب مولد
نگاشته است

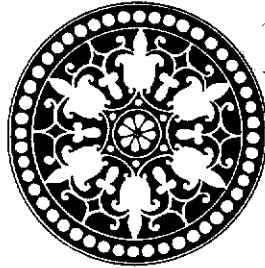
است. برای نمونه تنها در فهرس المخطوطات العربية و التركية و الفارسیة و البوسنیة که مؤسسه الفرقان چاپ کرده، دهها کتاب و رساله در این زمینه وجود دارد که در این فهرست معرفی نشده است. (بنگرید به فهرست جلد چهارم فهرس المخطوطات...، ص ۴۸۳ - ۴۸۲).

این آثار، اغلب به صورت متن‌های ادبی زیبایی تدوین شده که ویژه خواندن در مجالس جشن و سرور تولد رسول خدا(ص) بوده است. برخی از آنها نیز کارهای علمی در باره اخبار مربوط به تولد پیامبر (ص)، شرح نسب پیامبر و روایاتی در این باره است. برای نمونه رساله کوتاه مولد رسول الله(ص) اثر ابن کثیر، مورخ معروف، که به کوشش صلاح الدین المنجد چاپ شده، گزارشی است از نسب آن حضرت، تولد آن حضرت و لرزش در ایوان کسری، اسامی آن حضرت، شیرخواری، داستان شق صدر، وصف قیافه و شمائل آن حضرت. در میان مؤلفان شیعه که در این

کتاب یادآور شده است.^{۱۵}

کتاب‌هایی که در اینجا معرفی شده است، بخشی از آن، آثاری است که از فهرس مختلف و کتاب معجم ما اُلف عن مكة المكرمة استخراج شده است. منبع دیگر مهم ما، به جز فهرس مخطوطات، مقاله ممتع و مفید محمد عبدالحی الکنانی، نویسنده برجسته و مشهور مغربی و مؤلف اثر گرانسنگ الترتیب الاداریه است که تحت عنوان التألیف المولدیه در شش قسمت کوتاه، در مجله الزيتونیه در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۳۵۷ قمری به چاپ رسیده است. وی در این مقاله به معرفی تعدادی از این آثار پرداخته و به صورت وصفی، شرحی در باره مؤلفان آنها و محتوای هر کتاب تا آنجا که مقدورش بوده، به دست داده است. ما در ضمن کتابشناسی حاضر، ذیل هر موردی که محمد عبدالحی الکنانی مطلبی را آورده، به اجمال نقل کرده و به مجله الزيتونیه ارجاع داده‌ایم.

این در حالی است که فهرس خطی مملو از این قبیل آثار

زمینه مطلب نوشته‌اند، یک موضوع پژوهش، تعیین دقیق تاریخ تولد پیامبر (ص) و انتخاب یکی از دو تاریخ ۱۲ یا ۱۷ ربیع‌الاول عام الفیل بوده است.

برخی از آثار مولدیه را عالمان صوفی مسلک نگاشته و از این زاویه، رنگ تصوف بر آنها غلبه دارد. شماری از آنها هم در باره حکم فقهی جشن گرفتن در باره شب تولد آن حضرت است که به طور معمول وهابی‌ها آنها را در باره عدم جواز جشن نوشته‌اند و کسانی به آنان پاسخ داده‌اند.

کتابشناخت:

۱- آداب العرفان فی مولد سید ولد عدنان، السید محمد ابوالهدی بن حسن الرفاعی الحلبی (م ۱۳۲۷) این منظومه در سال ۱۳۰۲ در مطبعة البلاغة طرابلس شام به چاپ رسیده است. (الزیتونیه، س ۱، ص ۵۰۳)

۲- ابتسام الازهار من ریاض الاخبار فی ربیع‌الابرار بمولد الحبيب المختار (ص)، عبدالسلام بن ابراهیم اللقانی المصری (م ۱۰۷۸)، به نقل از: هدیة العارفين، ج ۱، ص ۵۷۱

۳- الابریز الدانی فی مولد سیدنا محمد العدنانی، محمد بن عمر الجاوی (م ۱۲۹۹)، مصر، ۱۲۹۹ ق.

۴- اتمام النعمة الكبرى على العالم بمولد سید ولد ادم، احمد بن محمد بن حجر الهیتمی (م ۹۷۴)، دارالکتب المصریة، مجموعة ۳۳۴۳ ج، کتابخانه برلن، ش ۹۵۲۹، ۹۵۳۰، المکتبۃ الظاهرية، ش ۸۵۷۸، ۸۶۲۸؛ کتابخانه سلیمانیه در ترکیه، ش ۳/۳۳۴؛ اصفیه در هند، ش ۱۵۹۰. چندین نفر بر این رساله شرح نوشته‌اند که برخی از آنها در جای خود معرفی شده است. برای توضیحات بیشتر در باره این رساله بنگرید: الزیتونیه، س اول (۱۳۵۶ ق)، ص ۴۸۰ - ۴۸۱

۵- احتفالات الموالد النبویة فی الاشعار الاندلسیة و المغربیة و المهجریة، محسن جمال الدین (م ۱۴۰۹)، بغداد، ۱۹۶۷

۶- ارتشاف الطرب فی مولد سید العرب و العجم، محمد بن

احمد الاندلسی (م ۷۸۰)، کتابخانه شهید علی پاشا در ترکیه، ش ۳۶۱، ۲۰ برگ.

۷- ارشاد الحائرين بشرح بهجة السامعين و الناظرين، ابوالحسن علی بن عبدالقادر النبیتینی حنفی مصری است که نسخه‌ای از آن در مکتبۃ السلطانیة در قاهره موجود است (مجله الزیتونیه، س ۱، ص ۴۷۶)

۸- الاسرار الربانیة فی مولد من وضع و هو مصحوب بالکتاب، محمد عثمان بن محمد المیرغنی المکی المحجوب (م ۱۲۶۸)، قاهره، مکتبۃ الصبیح، ۱۹۷۲ م. ۶۴ ص. در حاشیة این چاپ رساله خلاصة الانوار البهیة از محمد عبدالسلام القصدی چاپ شده است. (الزیتونیه، سال ۱، ص ۴۷۶).

۹- اصل عمل المولد النبوی، احمد بن محمد بن حجر الهیتمی (م ۹۷۴)، کتابخانه برلن، ش ۹۵۲۸

۱۰- اطیب الکلام عن مولد سید الانام و خلاصة السیرة الشریفیة، محمد سالم الکنادی البیحاتی، عدن، ۱۹۶۳ م.

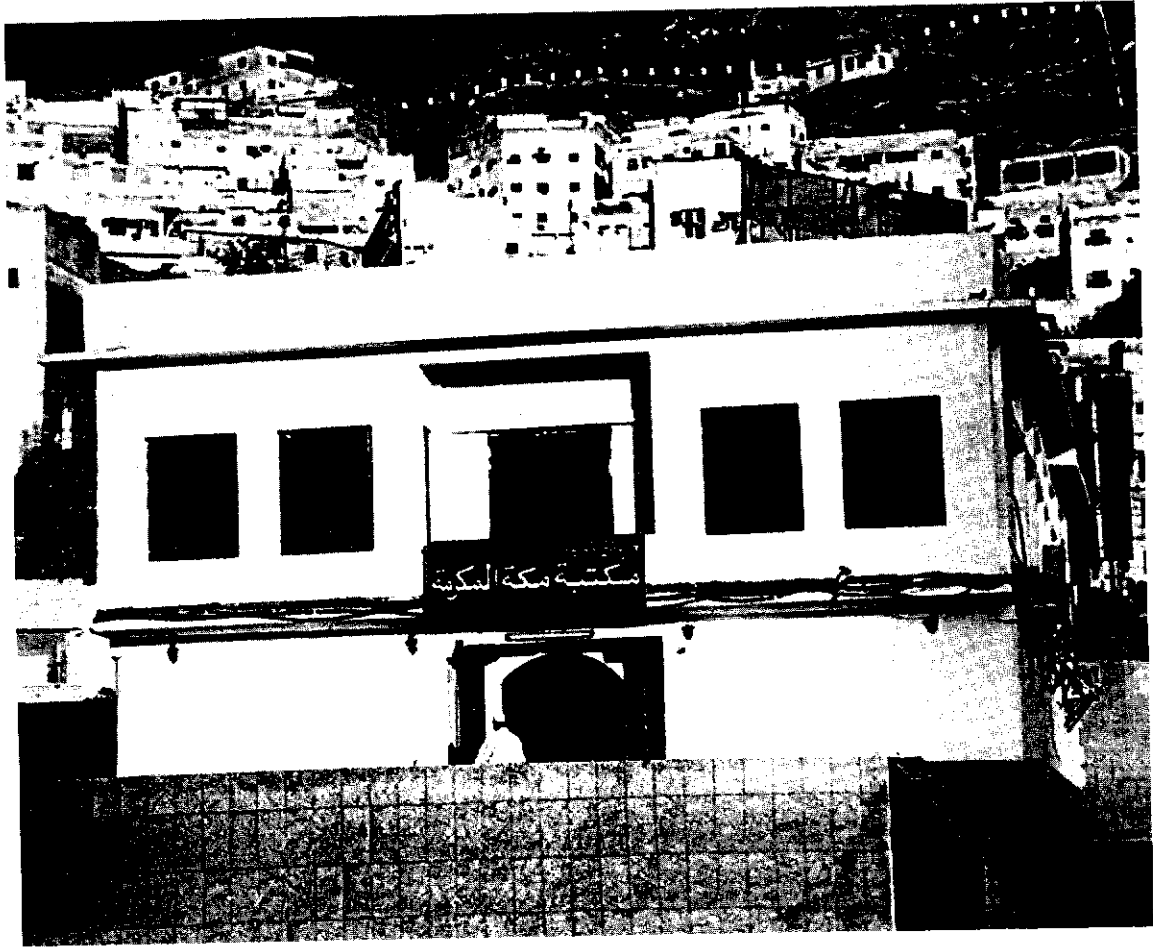
۱۱- اظهار السرور بمولد النبی المسرور، محمد بن محمد بن احمد البیدری، مکتبۃ الظاهرية، ش ۷۴۸۱. به نوشته کتانی، نسخه‌ای از آن در المکتبۃ البلدی در اسکندریه موجود است که کاتب آن، به سال ۱۱۵۳ آن را تمام کرده است. (الزیتونیه، س ۲، ص ۷۰)

۱۲- اعلام الاعلام بمولد سید الانام، میرزا محمد مهدی بن شیخ الشریعة اصفهانی، (م ۱۳۱۸) ذریعه، ج ۲، ص ۲۳۸

۱۳- الاعلام فی ما یجب علی الانام من معرفة مولد المصطفی علیه السلام، محمد بن احمد الانصاری الخزرچی الاندلسی، کتابخانه طویقایی، ش ۶۰۳۱/۴۴۳

۱۴- اقتناص الشورود من وارد المولد، شیخ محمد بن محمد المنصوری الخیاط از علمای قرن دوازدهم هجری. این رساله شرح رساله مولد النبی (ص) ابن حجر می‌باشد. نسخه‌ای از آن در مکتبۃ السلطانیة مصر موجود بوده است. (الزیتونیه، س ۱، ص ۴۷۶)

۱۵- الانصاف فیما قیل فی المولد من الغلو الاجحاف، ابوبکر

۲۰ - ایضاح الانباء فی مولد خاتم الانبیاء، ثقة الاسلام تبریزی (مقتول ۱۲۳۰) چاپ در سال ۱۳۵۲ ق.

۲۱ - بدر التمام فی مولد خیر الانام، بدر حسیب الجسر الطرابلسی الشامی؛ این متن به صورت منظم بوده و به سال ۱۳۱۵ ق در طرابلس سوریه ضمن ۵۵ صفحه به چاپ رسیده است. چاپ بعدی آن با تغییراتی تحت عنوان بهجة الانام فی مولد بدر التمام در بیروت سال ۱۳۳۱ ضمن ۲۲ صفحه چاپ شده است. (الزیتونیه، سال ۱، ص ۴۷۷)

۲۲ - البستان النضیر فی مولد البشیر النذیر، یوسف ابوجماله الاحمدی، مکتبه الحرم المکی، ش ۲/۱۱۱ تصوف، ۷۸ برگ

۲۳ - بغیة العوام فی شرح مولد سید الانام (ابن الجوزی)، محمد بن عمر نوری الجاوی (قرن چهاردهم)، مصر، ۱۲۹۷ ق.

۲۴ - بلوغ السعد و التهانی فی مولد صاحب السبع المثانی، احمد لاعمرانی الفاسی. این متن در سال ۱۳۳۶ ق در شهر فاس به اتمام رسیده و ضمن ۲۸ صفحه چاپ شده است. (الزیتونیه،

جاہر الجزائری، چاپ شده در: رسائل فی حکم الاحتفال، ریاض، دارالعاصمة، ۱۹۹۸

۱۶ - انارة الاغوار و الانجاد بدلیل معتقد ولادة النبی (ص) من السبیل المعتاد، محمد عبدالحی الکتانی؛ مؤلف آن را در پاسخ پرسشی که در سال ۱۳۲۸ ق از مراکش رسیده بوده، نوشته و رساله یاد شده در سال ۱۳۴۰ ق در ۶۵ ص در تونس چاپ شده است (الزیتونیه، سال ۱، ص ۴۷۶)

۱۷ - الانوار فی مولد النبی المختار، احمد بن عبدالله البکری، نجف، المطبعة الحیدریة، ۱۹۵۳

۱۸ - انوار تکرار الجلالة فی مولد و معراج خاتم الرساله، علی سالم بن محمد بن سالم الطنطاوی الحنفی المصری. این کتاب به صورت منظم و شامل حدود هفتصد بیت است و به سال ۱۳۰۹ در قاهره به چاپ رسیده است. (الزیتونیه، س ۱، ص ۴۷۶)

۱۹ - الانوار و مفتاح السرور و الافکار، ابوالحسن البکری، ذریعه، ج ۲، ص ۴۰۹

س ۱، ص ۴۷۸)

۲۵- بلوغ المرام فی شرح مولد اشرف الانام، احمد بن محمد بن رمضان المکی المرزوقی (زنده در ۱۲۸۱)، مکتبه الحرم المکی، ش ۲۶۶۲. کتانی از شرح مرزوقی بر مولد لخمی یاد کرده است که در بولاق به سال ۱۲۸۶ ق به چاپ رسیده است. (الزیتونیه، س ۲، ص ۱۵۸).

۲۶- بلوغ المرام لبيان الفاظ مولد سيد الانام، احمد بن محمد بن رمضان المکی المرزوقی، قاهره، مطبعة بولاق، ۱۲۸۶ ق.
۲۷- بهجة السامعين و الناظرين بمولد سيد الاولين و الاخرين، نجم الدين محمد بن احمد الغیطی (م ۹۸۱)، کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۵۰۴۰، ۲۶ برگ، مکتبه الظاهرية، ش ۴۲۵۱، ۴۸۱۱۰. این کتاب در سال ۹۸۰ تألیف شده و مورد استقبال مردم قرار گرفته است. مدایفی هم آن را تلخیص کرده است. چندین نسخه از آن در المکتبه الکتانیه بوده و به علاوه، حاشیه‌ای هم بر این کتاب موجود است که مؤلف آن شناخته شده نیست. (الزیتونیه، س ۲، ص ۱۵۶)

۲۸- بهجة الفكر علی مولد ابن حجر، مؤلف: ؟، چاپ مصر (بی‌تا).

۲۹- تاریخ الاحتفال بالمولد النبوی من عصر الاسلام الاول الی عصر فاروق الاول، حسن السندوبی، قاهره، ۱۹۴۸ م.

۳۰- تأسیس ارباب الصفا فی مولد المصطفی، علی بن ابراهیم الامیر (م ۱۲۱۹)، بنگرید: مصادر الفكر الاسلامی فی الیمن، ص ۹۶

۳۱- التجلیات الحقیة فی مولد خیر البریة، محمد بن ناصرالدين الادواتی المغربی (م ۱۲۴۰)، مکتبه الظاهرية، ش ۵۹۹۳، عارف حکمت، ش ۲۴۲/۱۸؛ کتابخانه مرکزی دانشگاه محمد بن سعود، ش ۱۸۲۴ برگ‌های ۱-۱۹

۳۲- التحذیر من البدع فی حکم الاحتفال بالمولد النبوی و لیلة الاسراء و لیلة نصف شعبان، عبدالعزیز بن عبدالله بن باز (م ۱۴۲۰)، قاهره، دارالاعتصام، ۱۹۷۸

۳۳- تحریر الکلام فی القیام عند ذکر مولد سيد الانام، احمد

بن محمد بن حجر الهیتمی (م ۹۷۴) به نقل از: ایضاح المکنون، ج ۱، ص ۲۳۳

۳۴- تحفة الاسماع بمولد أحسن الاخلاق و الطباع، احمد بن محمد الحموی (م ۱۰۹۸)، به نقل از ایضاح المکنون، ج ۱، ص ۲۴۲

۳۵- تحفة البشر علی مولد ابن حجر، ابراهیم بن محمد الباجوری (م ۱۲۷۶) کتابخانه مرکزی دانشگاه محمد بن سعود، ش ۳۱۶۶، ۵۰۳۸؛ دارالکتب المصریه، ش ۳۰۲۱

۳۶- تحفة ذوی العرفان فی مولد سيد ولد [بنی] عدنان، عبدالغنی [عبدالعزیز] بن اسماعیل النابلسی (م ۱۱۴۳)، دمشق، مطبعة الفیفاء، ۱۳۳۲ ق / ۱۹۱۳، ۳۵ ص. چاپ قبلی آن در سال ۱۲۸۱ ق ضمن ۱۳ صفحه در مطبعة الرمانیه بوده است. (الزیتونیه، س ۱، ص ۴۷۸)

۳۷- تحفة المحبین لمولد حبيب العالمین، عبدالله بن صیفة الله المدارسی، بنگرید: معجم ما ألفت عن رسول الله، ص ۲۲

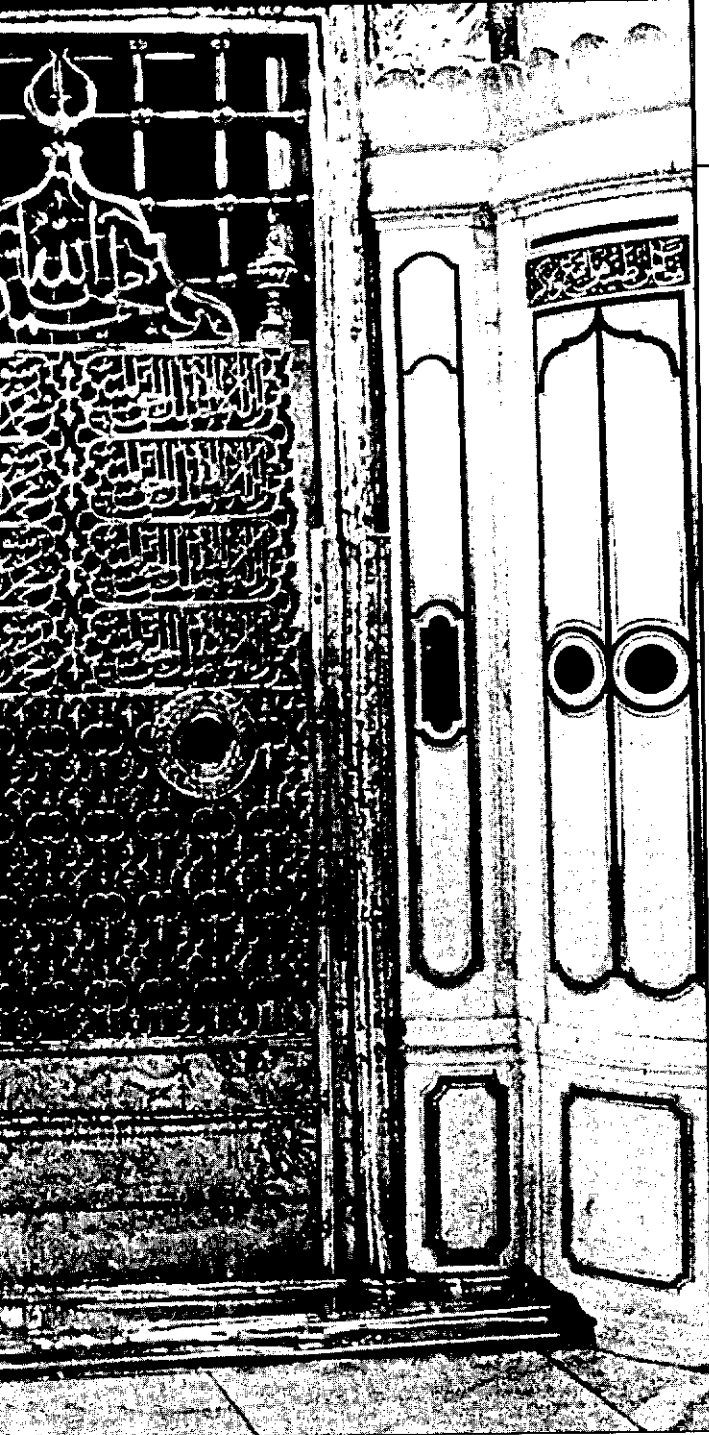
۳۸- تذكرة اهل الخیر فی المولد النبوی، محمد شاکر بن علی بن حسن السالمی المصری العقاد (م ۱۲۰۲)، کتابخانه دانشگاه محمد بن سعود، ش ۴۱۸۹، ۱۸ برگ، عارف حکمت، ش ۲۴۲/۱۹

۳۹- ترغیب المشتاقین لبیان منظومة السيد البرزنجی فی مولد سيد الاولين و الاخرين، محمد بن عمر نوری الجاوی (قرن چهاردهم)، مصر، بولاق، ۱۲۹۲ ق، مکه، مطبعة الامیریه، ۱۳۱۱، ۴۸ ص.

۴۰- ترویج الفؤاد بمولد خیر العباد، عبدالسلام بن ابراهیم المصری (م ۱۰۷۵ یا ۱۰۷۸)، نسخه‌ای از این رساله در المکتبه السلطانیة مصر موجود است. (الزیتونیه، س ۱ ص ۴۷۸) و نیز بنگرید: هدیه العارفين، ج ۱، ص ۵۷۱

۴۱- التریاق المسلسل فی مولد النبی المرسل، محمد بن مصطفی بن حسن الخضری (م ۱۲۸۷)، کتابخانه مرکزی دانشگاه محمد بن سعود، ش ۶۵۲

۴۲- التعریف بالمولد الشريف، محمد بن محمد الجزری (م ۸۳۳ در شیراز)، کتابخانه برلن، ش ۹/۹۵۴۷. به نوشته شیخ

مرقد مطهر حضرت محمد (ص) ◀

برخی از آثار مولدیه را عالمان
صوفی مسلک نگاشته و از این
زاویه، رنگ تصوف بر آنها
غلبه دارد. شماری از آنها هم در
باره حکم فقهی جشن گرفتن در
باره شب تولد آن حضرت است
که به طور معمول وهابی ها آنها
را در باره عدم جواز جشن
نوشته اند و کسانی به آنان
پاسخ داده اند

محمد عبدالحی الکتانی نسخه ای از آن در المکتبه الکتانیه هم
موجود است. وی شرحی در باره محتوای آن هم به دست داده
است. (الزیتونیه، س ۱، ص ۴۷۹)

۴۳ - تقریرات عن مولد النبی (ص)، احمد بن محمد البصاوی
المصری الخلوانی (م ۱۲۴۱)، کتابخانه عارف حکمت، ش
۱۲/۲۴۲، ۱۴ برگ.

۴۴ - تکملة الدر المنظم فی مولد النبی المعظم، محمد بن
احمد بن محمد العزفی (قرن هفتم)، مکتبه الظاهرية، ش ۹۴۶۱
۴۵ - تنویر العقول فی احادیث مولد الرسول (ص)، معروف
بن مصطفی البرزنجی (م ۱۲۵۴)، به نقل از ایضاح المکتون، ج
۱، ص ۳۳۴

۴۶ - التنویر فی مولد السراج المنیر، عمر بن الحسن بن
دحیة الکلبی الاندلسی (م ۶۳۳ یا ۶۳۴ در مصر.)، کتابخانه برلن،
ش ۱/۹۵۴۷

۴۷ - الثمار الجنية فی مولد خیر البریة، یوسف ابوجماله
الاحمدی، مکتبه الحرم المکی، ش ۱/۱۱۱ تصوف، ۱۲ برگ

۴۸ - جامع الاثار فی [السیرو] مولد النبی المختار، محمد بن
عبدالله بن ناصرالدین الدمشقی (م ۸۴۲)، مکتبه الظاهرية، ش
۳۲ سیره، کتابخانه برلن، ش ۱۱/۹۵۴۷ (وی سه عنوان کتاب
دیگر نیز در این بار دارد که در همین فهرست معرفی شده است).

۴۹ - جلاء الافهام فی مولد سید الانام، عمر بن محمد
الماردینی، کتابخانه مدرسه نمازی خوی، ش ۴۶۵ (برگ ۱۰ -
۱۸)

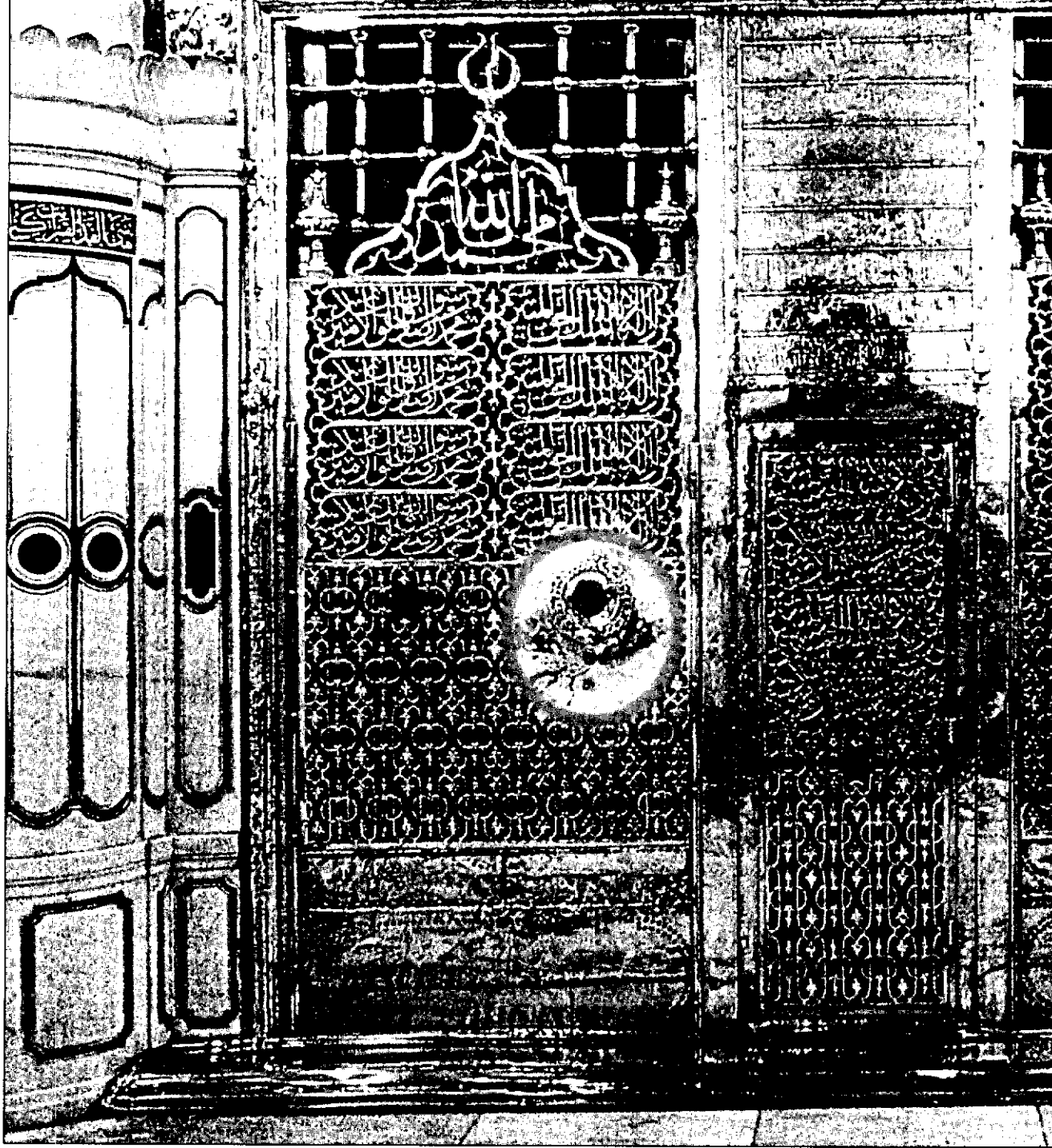
۵۰ - الجمع الزاهر المنیر فی ذکر مولد البشیر النذیر، محمد

زین العابدین العباسی، کتابخانه عارف حکمت، ش ۹، ۲۴۲/۲۹، برگ.

۵۱ - جنی الجنتین فی التفضیل بین اللیلین: لیلة القدر و لیلة
المولد، محمد بن احمد بن محمد بن مرزوق التلمسانی العجسی
(م ۷۸۱) به نقل از عبدالحی کتانی در: فهرس الفهارس و
الاثبات، ج ۱، ص ۵۲۱ نسخه ای از آن در المکتبه الکتانیه بوده
که عبارات نخست آن را محمد عبدالحی الکتانی آورده است.
(الزیتونیه، س ۱، ص ۴۷۹)

۵۲ - الجواهر السنیه بمولد خیر البریة، محمد بن علی
الشونای (م ۱۲۳۳)، کتابخانه مرکزی دانشگاه محمد بن سعود،
ش ۳۳۷۱، ۱۲۸۱، ۷۱۷۶. این رساله شرح یا حاشیه ای است بر
رساله مولد النبی شیخ حسن مدابغی. (الزیتونیه، س ۲، ص ۱۴).

۵۳ - حاشیة الامیر الصغیر علی مولد النبی (ص) لاحمد

الدمشقي (م ١٣٥٥)، قاهره، ١٣٢٣ ق.

٥٧ - الحديقة الندية في الولادة الشريفة المحمدية، سليمان

بن علي عباد (قرن چهاردهم)، مصر، ١٣١٤

٥٨ - حسبي ابي الوفاء في مولد المصطفى، ابراهيم بن علي

بن ابراهيم بن ابي الوفاء العراقي (م ٨٧٧)، كتابخانه برلن، ش

١٤/٩٥٤٧

٥٩ - حسن المقصد في عمل المولد، جلال الدين عبدالرحمن

السيوطي (م ٩١١)، دارالكتب المصرية، ش ٢١٦٣٢، كتابخانه

برلن، ٩٥٤٤ (چاپ شده در كتاب الحاوي مؤلف)

٦٠ - حصول الفرج و حلول الفرج في مولد من أنزل عليه ألم

تشرح، محمد بن عبدالمحسن الحسيني الدمشقي مشهور به ابن

الموقع (م ١٣٢١)، مصر، بولاق، ١٣٠٧ و ١٣١٣، ٥٠ صص.

(الزيتونية، س ١، ص ٤٨٢)

الدردير، محمد الامير الصغير، كتابخانه مركزى دانشگاه محمد

بن سعود، ش ١٣٣١، ٢٩ برگ.

٥٤ - حاشية سويدان الدملجى على مولد ابن حجر، عبدالله

بن علي الدملجى معروف به سويدان (م ١٢٣٤)، كتابخانه

مركزى دانشگاه محمد بن سعود، ش ٦٥٣٩ (اين نويسنده چندين

كتاب ديگر هم در اين زمينه دارد. يکى از آنها حاشيه اى است که

بر رساله مولد النبى مدابغى نوشته است. در باره آن بنگريد:

الزيتونية، س ٢، ص ١٤ - ١٥).

٥٥ - حاشية على مولد ابن حجر الهيتمى، يوسف بن

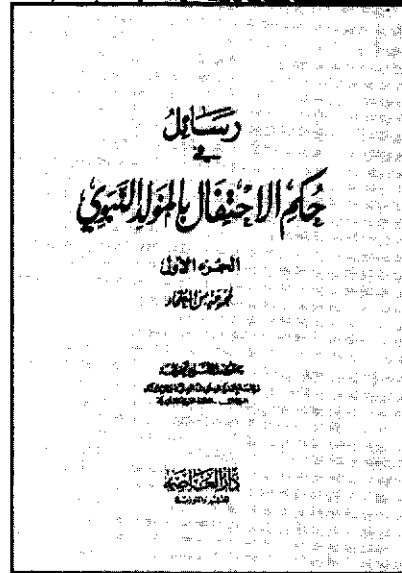
عبدالرحمن السنبلابونى الشرقاوى المکى (م ١٢٨٥)، به نقل از:

محمد الحبيب الهيلة در كتاب: التاريخ و المؤرخون بمکه، ص

٤٢١

٥٦ - الحديقة في مولد خير الخليقة، عبدالله العلمى الغزوى

این آثار [کتاب‌های مولدالنبی] اغلب به صورت متن‌های ادبی زیبایی تدوین شده که ویژه خواندن در مجالس جشن و سرور تولد رسول خدا(ص) بوده نسبت برخی از آنها نیز کارهای علمی درباره اخبار مربوط به تولد پیامبر (ص)، شرح نسب پیامبر و روایاتی در این باره است.

۶۶ - الدر الثمین فی مولد الامین، زین الدین بن عمر بن محمد الجبعی الحنفی، کتابخانه مدرسه نمازی خوی، ش ۴۶۵ (برگ ۱ - ۱۰)

۶۷ - الدر المنظم فی حکم الاحتفال بمولد النبی المعظم، محمد عبدالحق بن شاه محمد بن یار محمد الاله آبادی (م ۱۳۳۳)، مکتبه الحرم المکی، ش ۳۸۰۶، ۳۷ برگ

۶۸ - الدر المنظم فی مولد النبی الاعظم، احمد بن معد الاقلیشی (م ۵۵۰)، بنگرید: ایضاح المکنون، ج ۱، ص ۴۵۱
۶۹ - الدر المنظم فی مولد النبی الاعظم، محمد بن عثمان اللؤلؤی الدمشقی (م ۸۶۷)، کتابخانه یرلن، ش ۵/۹۵۴۷، کتابخانه مدرسه نمازی خوی، ش ۴۶۵ (برگ ۵۷ - ۷۰)

۷۰ - الدر المنظم فی مولد النبی المعظم، احمد بن محمد اللخمی العزفی السبئی (قرن هفتم)، بنگرید: معجم ما ألف عن رسول الله، ص ۲۳. وی نتوانست این رساله را تمام کند و پس از مرگش، فرزندش ابوالقاسم العزفی (م ۶۷۷) آن را تمام کرد. نسخه‌ای از آن که مجلدی پرچم است، در المکتبه الکتبانیه موجود است. شرح جامعی از این نسخه را بنگرید در: الزیتویه، س ۱، صص ۴۸۳ - ۴۸۴ (کتابی می‌نویسد: عزفی نخستین مغربی است که در باره مولد النبی کتاب نوشته است بنگرید: الزیتویه، س ۲، ص ۱۰۸).

۷۱ - الدر النظیم فی مولد النبی الکریم، عمر بن ایوب الترمکمانی الدمشقی معروف به ابن طغریوک به نقل از: ایضاح المکنون، ج ۱، ص ۴۵۴. بخشهای زیادی از این کتاب در کتاب المورد الصفا نقل شده است. در این باره بنگرید: الزیتویه، س ۱، ص ۴۸۵

۷۲ - الدر النظیم فی قصد مولد و معراج النبی الکریم (شعر)، محمد امین الجندی العباسی (م ۱۲۹۵) مکتبه الظاهرية، ش ۱۰۸۶۲

۷۳ - الدر الیتیم فی مولد النبی الکریم، مؤلف: ؟، کتابخانه مدرسه نمازی خوی، ش ۴۶۵ (برگ ۷۰ - ۷۷)

۷۴ - درج الدرر فی میلاد سید البشر، عبدالله بن عبدالرحمن

۶۱ حکم الاحتفال بالمولد النبوی و الرد علی من أجازاه، محمد بن ابراهیم آل الشیخ، چاپ شده در: رسائل فی حکم الاحتفال، ریاض، دارالعاصمه، ۱۹۹۸

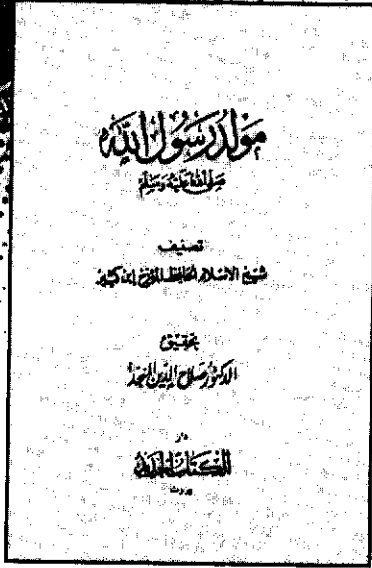
۶۲ - حکم الاحتفال بالمولد النبوی، عبدالعزیز بن عبدالله بن باز، چاپ شده در: رسائل فی حکم الاحتفال، ریاض، دارالعاصمه، ۱۹۹۸

۶۳ - خطبة ثقال فی أول مولد رسول الله (ص)، مؤلف: ؟، کتابخانه مدرسه نمازی خوی، ش ۴۶۵ (برگ ۶۹ - ۷۰)

۶۴ - خلاصة الكلام فی مولد المصطفى عليه الصلاة والسلام، رضوان العدل بیبرس المصری (م ۱۳۶۴)، مصر، بولاق، ۱۳۱۳ ق. در باره این کتاب بنگرید: الزیتویه، س ۱، ص ۴۸۲

۶۵ - الدر الثمین فی مولد سید الاولین و الاخرین، محمد بن الحسن المیر السمهودی (م ۱۱۹۹)، دارالکتب المصریة، ش ۳۳۲۰۳

برخی از آثار مولدیه را عالمان صوفی مسلک نگاشته و از این زاویه، رنگ تصوف بر آنها غلبه دارد. شماری از آنها هم درباره حکم فقهی جشن گرفتن درباره شب تولد آن حضرت است

الشيروازي (م ٨٨٤)، كتابخانه برلن، ش ١٣/٩٥٤٧
 ٧٥- الدرر البهية في مولد خير البرية، على بن محمود الخلفي الاسمني، قاهره، ١٣١٠
 ٧٦- الدررة السنية في مولد خير البرية، صلاح الدين بن خليل بن كيكليدئ العلائي الدمشقي (م ٧٤١)، كتابخانه برلن، ش ٤/٩٥٤٧

٧٧- الذكر الشريف في اثبات المولد المنيف، احمد سعيد بن ابي سعيد العمدي الدهلوي (م ١٢٧٧). كتابي با اشاره به اين رساله، از رساله ديگري از او ياد مي كند كه در جواز اجتماع براي جشن ولادت رسول خدا (ص) نوشته، اما به دست وي نرسيده است (الزيتونيه، س ١، ص ٥٠٢)
 ٧٨- ذكرى المولد النبوي، محمد رشيد رضا، قاهره، المنار، ١٩٣٥

٧٩- ذكرى المولد النبوي او الرسالة المحمدية و اثرها على العالم، محمد كامل حنة (م ١٤٠٥)، قاهره، ١٣٥٦ ق.

٨٠- ربيع الانوار بمولد السيد المختار (ص)، عبدالقادر الدبوسى الطرابلسي، كتابخانه عارف حكمت، ش ٢٧/٢٤٢/٤٣، برگ، ش ٢٧/٢٤٢/٤٤، ٢٠ برگ. كتابي هم نوشته است كه در المكتبة الكتانيه نسخه اي از آن موجود است. (الزيتونيه، س ٢، ص ١٠٧)

٨١- ربيع الابرار في مولد سيد الابرار، عبدالله بن صينة الله المدارسى به نقل از: معجم ما ألفت عن رسول الله، ص ٢٥

٨٢- الرد القوي على الرفاعي والمجهول وابن علوي و بيان أخطائهم في المولد النبوي، حمود بن عبدالله الويجري، چاپ شده در: رسائل في حكم الاحتفال، رياض، دارالعاصمة، ١٩٩٨
 ٨٣- رساله في اوصاف مولد النبي (ص)، احمد عارف حكمت (١٢٧٥)، كتابخانه عارف حكمت، ش ٢٤٢/٤٧

٨٤- رساله في فضل شهر ربيع الاول و ما يتعلق بولادة النبي، محمد رجب الظواهرى، قاهره، ١٣٠٤

٨٥- رساله في ولادة النبي عليه السلام و معراجه، مصطفى محمود، (به نقل از معجم ما ألفت عن رسول الله (ص) ص ٢٥).

- ٨٦- رساله في مولد النبي (ص)، قاضى عياض اليحصبي (م ٥٤٤) كتابخانه مركزى دانشگاه اسلامى محمد بن سعود، ش ٢٥، ٢٥، ١٧٥٢، ٣٥ برگ تاريخ كتابت: ١٠٠١
 ٨٧- رساله في مولد النبي (ص)، آقا رضى قزوینی (م ١٠٩٦)، ذريعه، ج ٢٣، ص ٢٧٦
 ٨٨- رساله في مولد النبي (ص)، سيد ابراهيم مدرس حسيني اصفهاني، ذريعه ج ٢٣، ص ٢٧٥
 ٨٩- الروائع الزكية في مولد خير البرية، عبدالله الهررى الحبشيس بيروت، ١٩٩٧ م، بنگريد: فرقة الاحباش ج ١، ص ٦٩.
 ٩٠- الروض الرحيب بمولد الحبيب، محمد بن ابراهيم بن مقبل المصرى (م ٩٣٧) المكتبة الظاهرية، دمشق، ش ٤٣ سيره.
 ٩١- سرور الابرار في مولد النبي المختار (ص)، عبدالفتاح بن عبدالقادر الخطيب الدمشقي (م ١٣٠٥ ق)، هدية العارفين، ج ١، ص ٥٦٩

- ۹۲- سفر المولد، ابو عبدالله محمد بن صالح بن محمد المعطی (از علمای قرن دوازدهم مغربی)، به نوشته کتانی وی نویسنده کتاب الذخیره است که کتابی مفصل در سیره نبوی است و در هفتاد و چند جلد می باشد که هر جلدی از آن اختصاص به مبحثی خاص دارد. مجلدی از آن هم در باره مولد النبى است. بیست مجلد از این کتاب در المکتبه الکتانیه موجود است. (الزیتونیه، س ۲، ص ۱۵۸)
- ۹۳- سعاده الدارین و منحة سيد الكونین، ابوالفضل احمد البخاری الدمیاطی. این اثر منظومه ای مشتمل بر ۲۲۲ بیت است که در سال ۱۳۱۰ در المطبعة العلمية مصر به چاپ رسیده است.
- ۹۴- سعید البیان فی مولد سيد الانس و الجان، احمد سعید الدهلوی. وی رساله دیگری هم در این موضوع با عنوان الذکر الشریف دارد. (الزیتونیه، س ۲، ص ۱۵۸).
- ۹۵- شرح اذاعة الانام لمنکر عمل المولد و القيام، احمد رضی خان البریلوی الهندی (م ۱۳۴۰)، (الزیتونیه، س ۲، ص ۱۵۸).
- ۹۶- شرح علی قصة المولد، المسمى «بغية الطريق»، حسن بن صديق الاهدل، مکتبه مکه المكرمة، ش ۸۴ تصوف، ۲۷۴ برگ، کتابت: ۱۲۹۹ ق.
- ۹۷- شرح الفؤاد بمولد خير العباد، محمد بن احمد الدمیاطی (م بعد از ۱۲۹۵ ق)، معجم ما الف عن رسول الله، صلاح الدین منجد، ص ۲۶
- ۹۸- شرح مولد النبى (ص) للمدابعی، عبدالله بن علی الدملجی مشهور به سویدان (م ۱۲۴۳)، دارالکتب المصریه، ش ۱۲۰۲۳، کتابخانه برلن، ش ۹۵۳۴
- ۹۹- صفاء المورد فی عدم القيام عند سماع المولد، محمد الحجوی الثعالبی (چاپی اما بی جا، بی تا)، ۵۶ ص.
- ۱۰۰- صفوة الخلاصة فی مولد مزیل الخصاصة، رضوان العدل البیرسی الجزری، تألیف در سال ۱۲۹۶ ق. بولاق، المطبعة الامیریه، ۱۳۱۳، ۴۴ ص.
- ۱۰۱- ظل الغمامة فی مولد سيد تهامة، احمد بن علی بن سعید الغرناطی (م ۶۷۳)، کتابخانه برلن، ش ۲/۹۵۴۷
- ۱۰۲- طیب المولد، محمد علی بن علان المکی، کتانی مطلبی از وی نقل کرده که ضمن آن از این کتاب خود یاد کرده است. (الزیتونیه، س ۱، ص ۵۰۳)
- ۱۰۳- عرف التعریف بالمولد الشریف، ابوالخیر ابن الجزری، این کتاب تلخیص کتاب مفصل او التعریف است که در جای خود معرفی شد.
- ۱۰۴- عقد الجوهر فی مولد صاحب الحوض و الكوثر، جعفر بن حسن بن عبدالکریم البرزنجی (م ۱۱۸۷) چاپ مصر، ۱۳۰۷ ق، نسخه خطی در: مرعشی، ش ۱۱۱۴۹/۵ (با عنوان مولد النبى). این یکی از بهترین رساله های است که در این موضوع نوشته شده است. شرح های چندی هم بر آن نوشته شده است که یکی از معروف ترین آنها الکوکب الانور است. (در باره آن
- بنگرید: الزیتونیه، س ۱، ص ۴۷۷) به نوشته محمد عبدالحی الکتانی این کتاب چندین بار هم به صورت نظم درآمده است.
- ۱۰۵- العقد المنظم فی مولد الرسول المکرم، محمد قمر الدین مجذوب، (م ۹۲۲) دارالکتب المصریه، مجموعه ش ۲۳۲۳۰ ب.
- ۱۰۶- العلم الاحمدی فی المولد المحمدی، شهاب الدین احمد الحلوانی الخلنجی (م ۱۳۰۸) چاپ قاهره، ۱۳۰۵ ق. کتاب مواکب الربیع هم از وی و در همین موضوع است.
- ۱۰۷- عنوان الشریف بالمولد الشریف، علی بن ناصر الحجازی الشافعی، خطی موجود در کتابخانه مرکزی دانشگاه ام القری در مکه، ش ۲/۱۲۰۷ در ضمن مجموعه از برگ ۲۶- ۵۴
- ۱۰۸- عنوان المزیة فی سیره و ولد خیر البریه، ابوهاشم عبدالله محمد العباسی الحنفی (م ۱۳۲۵ ق)، مصر، مطبعة الاتحاد و الاخوة، ۱۳۳۴ ق، ۱۴۰ ص.
- ۱۰۹- غایة السؤل فی مولد الرسول، مؤلف: ؟، کتابخانه مدرسه نمازی خوی، ۴۶۵، برگ ۱۰۸- ۱۱۶
- ۱۱۰- فتح الله حسبی و کفی فی مولد المصطفی، برهان ابوالصفا، در کشف الظنون از این اثر یاد شده است. (الزیتونیه، س ۲، ص ۱۵۶).
- ۱۱۱- فتح الله فی مولد خیر خلق الله، ابومحمد فتح الله بن ابی بکر البنانی الرباطی (م ۱۳۵۴ ق). مصر، المطبعة الحمیدیه، ۱۳۳۳، ۱۸۱ ص.
- ۱۱۲- فتح اللطیف لشرح نظم المولود الشریف، مصطفی بن محمد العقیفی الشافعی. وی این اثر را در شرح شعر سید زین العابدین برزنجی نوشته است. اثر یاد شده به سال ۱۲۹۳ در مصر چاپ شده است.
- ۱۱۳- فتوح المنان فی مولد سيد الملائكة و الانس و الجان، عبدالمعطی بن سالم بن عمر الشیبلی السلاوی (م ۱۱۲۷) خطی در کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۶۲۴۵ در مجموعه از برگ ۵۵ تا ۶۷
- ۱۱۴- الفجر المنیر بمولد البشیر النذیر، علی بن ابراهیم الحلبی (م ۱۰۴۴) خطی در کتابخانه برلن، ش ۱۶/۹۵۴۷
- ۱۱۵- الفخر العلوی فی مولد النبى (ص)، محمد بن عبدالرحمان السخاوی (م ۹۰۲) هدیة العارفین ج ۲، ص ۲۲۱ بنگرید: مؤلفات السخاوی، (بیروت، دارابن حزم، ۱۴۱۹) ص ۱۸۶. نسخه ای از آن معرفی نشده است. خود سخاوی در شرح حال علما در کتاب الضوء اللامع، از تعداد فراوانی از کتاب های مربوط به مولد النبى (ص) نام برده است.
- ۱۱۶- فضائل مولد النبى (ص)، خضر ابوطالب، خطی در کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۶۵۸۴، ۴۵ برگ، تاریخ کتابت: ۱۲۹۸
- ۱۱۷- الفضل المنیف فی مولد الشریف، مؤلف: ؟، ذریعه، ج ۱۶، ص ۲۷۳

۱۱۸ - قدسیة الاخبار فی مولد أحمد المختار، محمد فوزی بن عبدالله الرومی، (م ۱۳۱۸) هدية العارفين، ج ۲، ص ۳۹۶

۱۱۹ - قصة المولد، شیخ محمد طاهر ابن عاشور الدارالتونسية للنشر (بی تا)

۱۲۰ - قصة المولد، عبدالحمید بن محمد قدس (م ۱۳۳۵ ق) مكتبة مكة المكرمة، ش ۹۱ سیره، ۱۶ برگ

۱۲۱ - قصة المولد، محمد احمد بن علوی الباعقل، مكتبة مكة المكرمة، ش ۹۰ سیره، كتابت: ۱۳۱۵ ق

۱۲۲ - قصة المولد الشريف، حمد المدابني، مكتبة مكة المكرمة، ش ۵۷ سیره، ۹۸ برگ، كتابت: ۱۲۱۱

۱۲۳ - قصة المولد المصطفى، احمد بن احمد النجاری، (زنده در ۱۳۰۹) چاپ قاهره، ۱۲۸۳

۱۲۴ - قصة مولد النبي (ص)، محمد المغربي؛ نسخه‌ای از این اثر المكتبة الكتانية با تاریخ ۱۲۶۵ موجود است. همچنان که النبهانی در کتاب جواهر البحار فی فضائل النبي المختار، ج ۳، صص ۱۰۹۸ - ۱۱۱۲ از این کتاب یاد کرده است.

۱۲۵ - قصة المولد النبوی، نافع جوهری الخفاجی، چاپ قاهره، ۱۹۵۲ م.

۱۲۶ - القلادة السنية فی المولد الشريف، عبدالرحمان الایباری، قاهره، بولاق، ۱۳۱۵ ق.

۱۲۷ - القول التام فی حکم القيام عند ذکر مولد ولادته علیه السلام، ابراهیم بن محمد بن ابراهیم الحلبي، (م ۹۵۶)، کتابخانه برلن، ش ۹۵۴۶

۱۲۸ - القول الفصل فی حکم الاحتفال بمولد خير الرسل، اسماعیل بن محمد الانصاری، (مفصلترین رساله در انکار جشن تولد گرفتن برای پیامبر) چاپ شده در: رسائل فی حکم الاحتفال، ریاض، دارالعاصمة، ۱۹۹۸ م. (از ص ۳۹۱ تا ۹۳۴)

۱۲۹ - القول المنجی علی مولد البرزنجی، شیخ محمد بن احمد عیش المالکی الازهری، این کتاب حاشیه‌ای است بر عقد الجوهر برزنجی که به صورت مستقل در مصر به چاپ رسیده است. (الزیتونیه، س ۱، ص ۴۷۷)

۱۳۰ - القيام عند ذکر ولادة النبي (ص)، مؤلف؟، مكتبة الحرم المکی، ش ۳۸۲۳ عمومی.

۱۳۱ - کتاب فی المولد النبوی، ابوبکر بن علی بن الفخر الزنقلی [الدغلی!] (م ۸۶۷)، به نقل از: مصادر الفكر الاسلامی فی اليمن (از عبدالله الحبشی)، ص ۹۲ در کشف الظنون هم از آن یاد شده است.

۱۳۲ - کتاب مولد النبي و وفاته، مؤلف: ؟، کتابخانه مدرسة نمازی خوی، ش ۴۶۵ (برگ ۳۳ - ۴۳)

۱۳۳ - کتاب مولد النبي و وفاته، مؤلف: ؟، کتابخانه مدرسة نمازی خوی، ش ۴۶۵ (برگ ۴۳ - ۵۷)

۱۳۴ - الکلام التی المصطفى فی مولد المصطفى، یوسف زادة الرومی عبدالله بن محمد (م ۱۱۶۷) به نقل از: هدية العارفين.

۱۳۵ - كلمة الحق فی الاحتفال بمولد النبي (ص)، عبدالله بن زید آل محمود، چاپ دوحه قطر (بی تا)

۱۳۶ - كنز الراغبین العفاة فی الرمز الی المولد المحمدي و الوفاة، ابراهیم بن محمد الناجی الدمشقی (م ۹۰۰)، کتابخانه عارف حکمت در مدینه منوره، ش ۲۴۲/۱۱۷ کتابت در سال ۹۱۱ ق.

۱۳۷ - الكواكب الدرية بشرح الجواهر البرزنجية فی مولد خير البرية، علی بن علی العزی مشهور به مخللاتی (زنده در ۱۲۷۷) کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۱۴۳۶، ۲۰۷ برگ، کتابت: ۱۳۰۱ ق.

۱۳۸ - الكواكب الدرية فی مولد خير البرية، عبدالرحمن بن محمد البسطامي (م ۸۵۸)، کتابخانه برلن، ش ۲۱/۹۵۴۷

۱۳۹ - الكوكب الانور علی عقد الجوهر فی مولد النبي الازهر، جعفر بن اسماعیل البرزنجی، (م ۱۳۱۷) قاهره، المطبعة الوهيبية، ۱۲۹۰ ق / ۱۸۷۳ م، ۴۴۴ ص.

۱۴۰ - الكوكب المنير فی مولد البشير النذير، محمد افندی اسعد بن ارسلان محمد (زنده در ۱۳۱۵)، کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۳۱۰۳، ۹۷ برگ، کتابت: ۱۳۱۴ ق.

۱۴۱ - لسان الرتبة الاحدية فی مولد الحضرة المحمدية، محمود بن محبی الدین مصطفی الدمشقی معروف به ابی الشامات (م ۱۳۴۱) خطی در کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۷۱۷۴، ۹ برگ، کتابت: ۱۳۲۶ ق.

۱۴۲ - اللالی الزاهرات بمولد سيد الكائنات، محمد قمر الدین المجذوب (م ۹۲۲) دارالکتب المصریه، ضمن مجموعه شماره ۲۳۳۳۰ ب.

۱۴۳ - اللفظ الجميل بمولد النبي الجليل، محمد بن عثمان اللؤلؤی الدمشقی (م ۸۶۷)، کتابخانه برلن، مجموعه ۶/۹۵۴۷

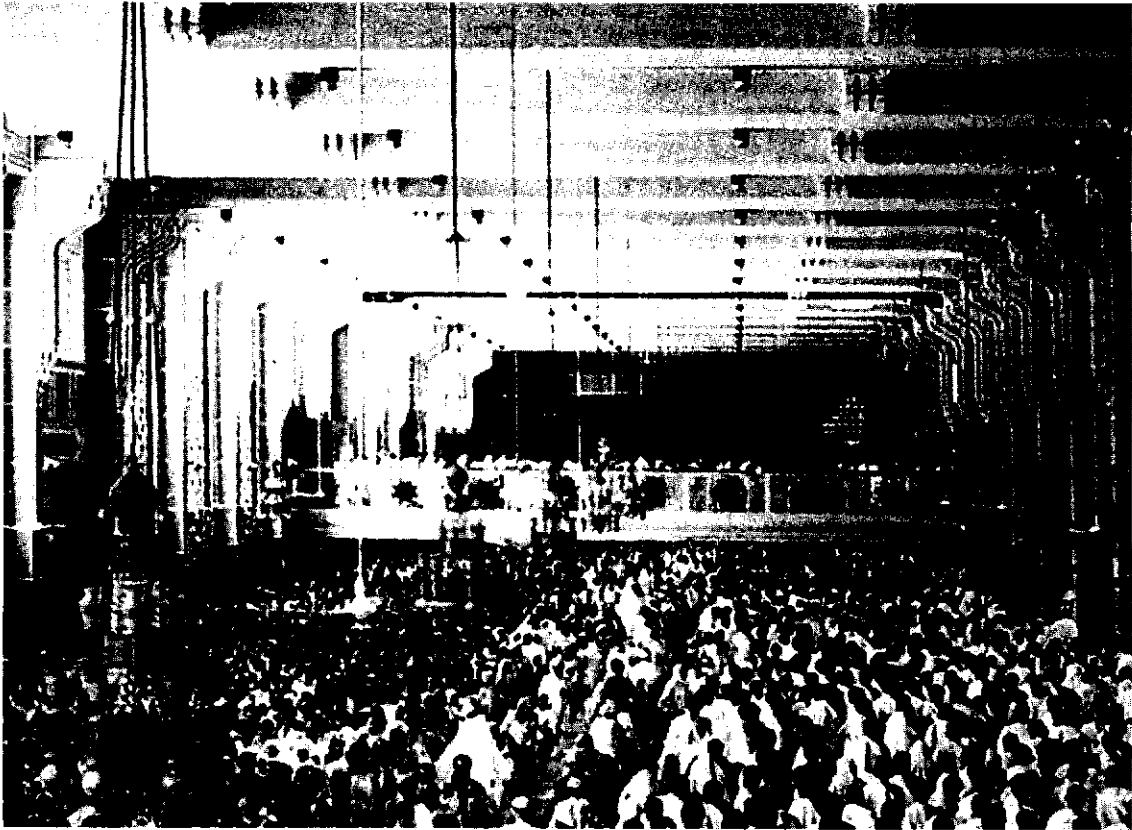
۱۴۴ - اللفظ الرائق فی مولد خير الخلائق، محمد بن عبدالله بن ناصرالدین الدمشقی (م ۸۴۲)، مكتبة الحرم المکی، ش ۳۸۶۲ عمومی، ۸ برگ. کتابخانه برلن، مجموعه ش ۱۲/۹۵۴۷: المكتبة الكتانية، (الزیتونیه، س ۲، ص ۱۳)

۱۴۵ - مختصر شرح مولد حسين بن الصديق الاهدل اليماني (قرن دهم)، خليل الزبيدي اليماني، المكتبة الظاهرية، دمشق، ۸۲۱۴

۱۴۶ - مختصر عقد الجواهر فی مولد صاحب الحوض و الكوثر (برزنجی)، مؤلف: ؟، کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۵۳۹۱ برگ ۱ - ۸

۱۴۷ - مختصر من مولد النبي (ص)، عبدالله بن محمد المناوی (م ۱۰۴۸)، خطی در کتابخانه مركز الملك فيصل للبحوث و الدراسات الاسلامية، ریاض، ش ۲۷۰۰، ۲۵ برگ.

۱۴۸ - مختصر مولد النبي للغيثی، حسن بن علی المدابني (م ۱۱۷۰)، کتابخانه برلن، ش ۹۵۲۳ این رساله با وجود اختصار،

المکی، ش ۴۷ سیره. (از وی کتابی تحت عنوان المولد النبوی الشریف به سال ۱۳۳۸ ق در دمشق چاپ شده است)

۱۵۲ - مظهر السعودی فی مولد سید الوجود، مصطفی بن محیی الدین نجا (م ۱۳۵۰) بیروت، ۱۳۴۸ ق.

۱۵۴ - مظهر قدس، مؤلف ؟، چاپ هند، ذریعه ج ۲۱، ص ۱۶۹

۱۵۵ - المقصد فی المولد، جلال الدین السیوطی (م ۹۱۱)،

مکتبه الاوقاف العراقیة، بغداد ش ۱۱۴۵، ۴۸۶۵/۲ مجموعه‌ها (این کتاب رد بر کتابی است که تاج الدین عمر بن علی لخمی اسکندری در باره نقد جشن مولد نوشته بوده است. (بنگرید:

معجم ما الف عن رسول الله - ص - ص ۲۹)

۱۵۶ - المقامات العلیة فی النشأة الفخیمة النبویة، محمود بن محمد بن احمد السبکی المصری، قاهره، المطبعة السعادة، ۱۴۴

ص.
۱۵۷ - منبع الانوار فی مولد المختار، محمد بن علی بن طولون دمشقی (م ۹۵۳)، (بنگرید: الفلک المشحون فی احوال

رساله‌ای ارجمند است که شروحن هم بر آن نوشته شده است. در باره آن بنگرید الزیتونی، س ۲، ص ۱۴

۱۴۹ - مختصر التعمه الكبرى علی العالم بمولد سید ولد آدم، احمد بن محمد بن حجر الهیثمی المکی (م ۹۷۴)، قاهره، ۱۹۲۳

۱۵۰ - مدارج الصعود الی الکساء البرود، شیخ محمد نوری الجاوی؛ این رساله شرح عقد الجوهر برزنجی است که در جای خود معرفی کردیم. تألیف آن در سال ۱۲۹۳ تمام شده و در

مطبعة جمالیه مصر ضمن ۶۰ صفحه به چاپ رسیده است.

۱۵۱ - مطالع الانوار فی مولد النبی المختار، عبدالله بن علی بن عبدالرحمان الدملیحی معروف به سویدان، (م ۱۲۳۴)،

کتابخانه عارف حکمت در مدینه منوره، ش ۲۴۲/۱۲۶، ۱۳ برگ، تاریخ کتابت: ۱۲۶۸ ق.

۱۵۲ - مطلع النبی المختار بمولد النبی المختار، محمد سعید بن عبدالرحمان البانی دمشقی (م ۱۳۵۱ ق) کتابخانه عارف

حکمت در مدینه منوره، ش ۲۴۲/۱۳۰، ۱۸ برگ، مکتبه الحرم

العراقی الاثری المصری (م ۸۰۹)، قطعه‌ای از این کتاب در المکتبه‌الکتانیه موجود بوده که شامل باب ششم کتاب تا باب دهم است و در سال ۸۶۸ به خط احمد بن ابراهیم الخطابی نوشته شده است. (الزیتونیه، س ۲، ص ۷۱) کتابی می‌نویسد: این یکی از آثار است که در باره اخبار مولد نوشته شده و احادیث مورد استناد در آن به صورت مسند روایت شده است. به همین دلیل اثری ممتاز به حساب می‌آید و می‌تواند این اظهار نظر را که گفته شده اخبار ارائه شده در کتاب‌های مولدیه بی‌پایه است، رد کند.

۱۷۲ - المورد البهیه فی مولد خیر البریه، ابوالحسن علی بن السمهودی (م ۹۱۱)، این اثر در استانبول به چاپ رسیده و اثری ممتاز است (الزیتونیه، س ۲، ص ۷۱)

۱۷۳ - المورد الروی فی مولد النبی (المعدن الروی فی مولد النبوی)، علی بن سلطان محمد القاری الهروی (م ۱۰۴۱ ق)، مکتبه الحرم المکی، ش ۳/۳۸ سیره، و شماره دیگر ۳/۵۲ سیره، کتابخانه عارف حکمت، ش ۹۷۳ - ۲۴۲/۱۴، ۴۷ برگ، مکتبه السلیمانیه ترکیه، ش ۱۰۴۰/۷، کتابخانه برلن، ش ۹۵۴۵، کتابخانه مونیخ، مجموعه ۸۸۶ برگهای ۱۳۲ - ۱۴۵

۱۷۴ - المورد الصادی فی مولد الهادی، محمد بن عبدالله بن ناصرالدین دمشقی (م ۸۴۲)، مکتبه الحرم المکی، مجموعه ۲/۳۸ سیره، و شماره دیگر: ۲/۵۲ سیره، ۳۳ برگ، عارف حکمت، ش ۲۴۲/۱۴۲، ۲۷ برگ

۱۷۵ - مورد الصفا فی مولد المصطفی، محمد علی بن محمد علان الصدیقی المکی (م ۱۰۵۷ یا ۱۰۵۹)، کتابخانه برلن، ش ۹۵۴۷/۱۷ مؤلف این کتاب را در سال ۱۰۳۹ روی کوه بوقیسیس مکه به اتمام رسانده است.

۱۷۶ - مورد الظمان فی مولد سید ولد عدنان، کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۱۴۴۷، ۹ برگ، المکتبه الظاهریه، دمشق ش ۱۰۳۸۶

۱۷۷ - المورد فی عمل المولد، عمر بن علی بن سالم اللخمی معروف به الفاکهانی (م ۷۳۴)، مکتبه المعارف، ریاض، ۱۴۱۶

۱۷۸ - مورد الناهل بمولد النبی الکامل، قاسم بن صالح الحلاق دمشقی (م ۱۲۸۴)، المکتبه الظاهریه، دمشق، ش ۱۱۲۵۷، ۱۱۴۰۴، ۱۱۴۰۰

۱۷۹ - المورد الندی فی المولد المحمدی، عبدالله العلمی الغزی دمشقی (م ۱۳۵۵ ق)، دمشق، ۱۳۵۰ ق.

۱۸۰ - موعد الکرام لمولد النبی سید الانام، ابراهیم بن عمر الجعبری (م ۷۳۲)، کتابخانه برلن، ش ۹۵۴۷

۱۸۱ - المولد الاکبر فی اصل وجود سید البشر، محمد بن محمد الداودی دمشقی (م ۱۳۴۵ ق)، المکتبه الظاهریه، ش ۸۲۱۴ برگ ۱ - ۶۵

۱۸۲ - مولد البشیر النذیر، احمد بن احمد بن اسماعیل

محمد بن طولون، ص ۱۳۲)

۱۵۸ - الملتقط من المولد الوسیط للسرمدی، مؤلف: ؟،

کتابخانه مدرسه نمازی خوی، ش ۴۶۵ (برگ ۱۸ - ۲۷)

۱۵۹ - المتقی فی مولد المصطفی محمد بن مسعود الکازرونی

(م ۷۵۸)، مکتبه حاجی بشر آغا، ش ۱۷۴، خراجی اوغلی، ۱۰۸۱

مکتبه الحرم المکی، ش ۲۷۳۴

۱۶۰ - المنج الربانیه فی قصة مولد صاحب الانوار السنیه،

عبدالرحمن بن خلیل مرحباً الحنفی، کتابخانه مرکزی دانشگاه

اسلامی محمد بن سعود، ش ۷، ۴۳۴۲ برگ.

۱۶۱ - منحة الصفا و نحة الشفاء بمولد المصطفی، مصطفی

بن محمد العرضی، المکتبه الظاهریه، ش ۹۷۷۱

۱۶۲ - المنظر البهی فی مطلع [طالع] مولد النبی (ص)، محمد

بن خلیل الهجرسی (م ۱۳۲۸)، قاهره، ۱۳۲۱ ق. (و بنگرید:

الزیتونیه، س ۲، ص ۷۰)

۱۶۳ - المنحة العلیه فی مولد خیر البریه، عبدالله بن احمد بن

عبدالله الحداد، قاهره، لجنة البیان العربی، ۱۹۵۹ ق.

۱۶۴ - المنهل العذب القریر فی مولد الهادی البشیر النذیر،

علی بن سلیمان المرادوی الحنبلی، (م ۸۸۵)، هدیة العارفين، ج

۱، ص ۷۳۶

۱۶۵ - المنهل العذب الهنی فی مولد النبی القرشی المدنی،

محمد بن عبدالکریم القادری المدنی السمان (م ۱۱۸۹)،

کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی مدینه منوره، ش ۳۹۶۵، ۸

برگ، تاریخ کتابت: ۱۱۷۷

۱۶۶ - المنی و السؤول فی مولد الرسول، منسوب به: محمد

بن عمر الجاوی البنتی (م ۱۳۱۴)، مکتبه الحرم المکی، ش

۱۱۳۸ سیره.

۱۶۷ - المواكب الربیع فی مولد الشفیخ، احمد بن احمد بن

اسماعیل الحلوانی (م ۱۲۰۸)، قاهره، ۱۲۹۴ ق. (و بنگرید:

الزیتونیه، س ۲، ص ۷۰)

۱۶۸ - مولد ازکی المخلوقات، محمد خیرالدین المیقاتی

الجاوی، این متن که حاوی ۱۳۴ بیت است به گونه‌ای تدوین

شده است که بر اساس حروف ابجد، هر بیته تاریخ سرایش آن

یعنی سال ۱۳۲۶ ق را نشان می‌دهد. متن یاد شده در سال ۱۳۲۶

در بیروت، المطبعة الاهلیه به چاپ رسیده است. (الزیتونیه، س

۲، ص ۶۹)

۱۶۹ - مورد الاسعاد و الامداد فی مولد اشرف العباد، محمد

الحسینی الشویکی دمشقی (م ۱۱۷۱ ق)

۱۷۰ - مورد الاهنی فی المولد الاسنی، عائشة بنت یوسف

الباعونیه (م ۹۲۲)، دارالکتب المصریه، ش ۲۲۸۸۷، المکتبه

التیموریه ش ۹۰۱، ۶۳۹ تاریخ. این رساله در سال ۱۳۰۱ ق ضمن

۵۱ صفحه در دمشق چاپ شده است.

۱۷۱ - المورد البهی فی المولد النبوی، عبدالرحیم بن الحسین

- س ۱، ص ۵۰۴).
- ۱۹۹ - المولد الشریف، علی بن عبدالقادر بن محمد الطبری (م ۱۰۷۰)، وی در کتاب الارح المسکی ص ۸۷ از این اثر خود یاد کرده است.
- ۲۰۰ - المولد الشریف (شعر)، محمد اسحاق ادھمی زاده، مکتبه الحرم المکی، ش ۲۷۳۱
- ۲۰۱ - المولد العاطر الشریف و السفر الزاهر المنیر، محمد مرتضی الحسینی (م ۱۲۰۵)، المکتبه الظاہریه، ش ۹۸۳۲
- ۲۰۲ - مولد المصطفی الشفیع المشفع، عثمان العقیلی، کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۳۹۶۲، ۱۰ برگ.
- ۲۰۳ - مولد المصطفی العدنانی، عطیة الشیبانی (معجم ما الف عن رسول الله، ص ۳۴)
- ۲۰۴ - مولد النبی (ص)، محمد ابوالوفاء الصیادی الرفاعی، حلب، مکتبه الادبیه
- ۲۰۵ - المولد النبوی، مؤلف:؟، کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۳۹۶۶، ۱۷ برگ، تاریخ کتابت: ۱۱۸۸
- ۲۰۶ - المولد النبوی، مؤلف:؟، کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۳۹۶۳، ۱۰ برگ، تصوف، ۳۰ برگ.
- ۲۰۸ - المولد النبوی، محمد ابوالوفاء، کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۳۴۳۷، ۹ برگ، تاریخ کتابت: ۱۳۰۰ ق.
- ۲۰۹ - المولد النبوی، مؤلف:؟، مکتبه الاوقاف ببغداد، ۱۲ برگ، تاریخ کتابت: ۱۳۰۳، ش ۷۰۴۳
- ۲۱۰ - المولد النبوی الشریف، محمد سعید البانی الدمشقی بنگرید: مطلع النبی المختار
- ۲۱۱ - المولد النبوی المختار، عبدالله عقیفی المصری (م ۱۲۶۳) قاهره، ۱۹۳۷ م.
- ۲۱۲ - المولد النبوی و المعراج، عبدالرحمن بن علی بن الدبیع (م ۹۴۴)، (فهرس الفهارس و الاثبات، از عبدالحی کتانی، ج ۱، ص ۴۱۳) و بنگرید: المولد الشریف، از همین مؤلف.
- ۲۱۳ - مولد نبی الرحمة و رسول الانسانیة محمد (ص)، المجلس الاعلی للشؤون الاسلامیة، قاهره، ۱۳۹۵ ق.
- ۲۱۴ - مولد النبی (ص)، مؤلف:؟، کتابخانه مدرسه نمازی خوی، ش ۴۶۵، برگ ۱۴۲ - ۱۴۶
- ۲۱۵ - مولد النبی (ص)، مؤلف:؟، کتابخانه مسجد اعظم قم، ش ۳۰۱۶ (رسالة سوم مجموعه).
- ۲۱۶ - مولد النبی (ص)، مؤلف:؟، المکتبه القادریه عراق، ش ۱۲۱۹، ۹۷ برگ.
- ۲۱۷ - مولد النبی (ص) سید محسن امین، دمشق، ۲۴ ص.
- الحلوانی (م ۱۲۰۸)، کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۵۰۴۱، ۱۴ برگ. تاریخ تألیف: ۱۲۸۶ ق.
- ۱۸۳ - مولد البشیر النذیر و السراج المنیر، احمد ابوالوفاء الحسینی، قاهره، ۱۳۰۷
- ۱۸۴ - المولد الجسمانی و المورد الروحانی، ابن الشیخ آق شمس الدین، (کشف الظنون، به نقل از: الزيتونیه، س ۲، ص ۱۴)
- ۱۸۵ - المولد الجلیل لحسن الشكل الجمیل، عبدالله بن محمد المناوی، این رساله در سال ۱۳۳۸ ضمن ۸۰ صفحه در مصر چاپ شده است. پیش از آن هم در سال های ۱۳۰۰، ۱۳۰۲، ۱۳۰۶ و ۱۳۰۸ چاپ شده است.
- ۱۸۶ - مولد خیر الانام سیدنا محمد علیه افضل الصلاة و السلام، مؤلف:؟، کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۳۲۹۲، ۱۹ برگ.
- ۱۸۷ - مولد الرسول الاعظم (مجموعه شعر) مکتبه الاوقاف العامه بموصل، مجموعه ۲۲/۴۵، تاریخ کتابت: ۱۰۴۵
- ۱۸۸ - مولد الرسول صاحب الشفاعة فی اليوم المہول، مؤلف:؟، مکتبه الحرم المکی، ش ۳۸۲۲
- ۱۸۹ - مولد رسول الله (ص)، محمد علی بن عبدالواحد الزملکانی (م ۷۷۴)، کتابخانه برلن، ش ۹۵۲۷
- ۱۹۰ - مولد الرسول (ص)، عبدالرحیم بن احمد بوری، قاهره، (بی تا) (یک اثر داستانی)
- ۱۹۱ - مولد رسول الله (ص) ابن کثیر، به کوشش صلاح الدین المنجد، بیروت، ۱۹۶۱ م.
- ۱۹۲ - المولد الزاهر للمولد الطاهر، شیخ یوسف الطاهر بن احمد بن ابراهیم الشبراوی المصری المالکی. این کتاب در سال ۱۳۲۸ ق. تألیف و ضمن ۸۰ صفحه در دمشق چاپ شده است. (الزیتونیه، س ۲، ص ۱۴).
- ۱۹۳ - مولد سید الانام، محمد بن خلیل بن ابراهیم القاوقجی (م ۱۳۰۵)، کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۲۷۳۰، ۱۴ برگ.
- ۱۹۴ - مولد سید الاولین و الاخرین و حبیب و خلیل رب العالمین، محمد بن عمر الحضرمی معروف به بحر ق الیمانی (م ۹۳۰)، کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۴۵۵۱، ۲۸ برگ، المکتبه الظاہریه، ش ۸۵۷۱، برگ ۱۳۹ - ۱۵۱
- ۱۹۵ - المولد: سیرة الرسول، محمد احمد برانق، قاهره، دارالمعارف، ۱۹۶۲
- ۱۹۶ - المولد الشریف، سلیمان جلیبی، ترجمه حسین مجیب المصری، قاهره، مکتبه الانجلو المصریة، ۱۹۸۱ م، ۲۴۷ ص.
- ۱۹۷ - المولد الشریف (شعر)، عبدالرحمن بن علی بن الدبیع (م ۷۴۴)، المطبعة المیریة، مکتبه الحرم المکی، ۱۳۱۲ ق.
- ۱۹۸ - المولد الشریف، امام سعید الدین الکاظمی (الزیتونیه،

۲۱۸- مولد النبى (ص)، مؤلف: ؟، کتابخانه مدرسه نمازی خوی، ش ۴۶۵ (برگ ۵۷ - ۶۹)

۲۱۹- مولد النبى (ص)، مؤلف: ؟، کتابخانه مدرسه نمازی خوی، ش ۴۶۵ (برگ ۷۷ - ۸۱)

۲۲۰- مولد النبى الشریف، جعفر النقدى، نجف، ۱۳۸۳ ق.

۲۲۱- مولد النبى (ص) (شعر)، ابراهیم بن علی بن الاحدب الطرابلسی (م ۱۳۰۸)، هدیة العارفین، ج ۱، ص ۴۵

۲۲۲- مولد النبى (ص)، ابواسحاق ابراهیم الجارم الرشیدی، به نوشته کتانی نسخه خطی این متن که به سال ۱۲۸۴ نوشته شده، موجود است (الزیتونیه، س ۲، ص ۷۰)

۲۲۳- مولد النبى (ص)، میرزا قاضی بن کاشف الذین محمد اردکانی یزدی، (قرن ۱۱)، مرعشی، ۷۴۹۸، ۴ برگ.

۲۲۴- مولد النبى (ص) (شعر فارسی) نوری خراسانی، کتابخانه دانشگاه استانبول، ش ۱۲۳۶، ۳۲۳ برگ.

۲۲۵- مولد النبى (ص)، ابوبکر بن هدیة الله، کتابخانه ملی ایران، ش ۴۰۳۱/۳، ۶۹ برگ.

۲۲۶- مولد النبى (ص)، احمد بن قاسم الحریری، مصر، ۱۲۹۹ ق.

۲۲۷- مولد النبى (ص)، احمد بن محمد السیواسی (م ۱۰۰۶)، هدیة العارفین، ج ۱، ص ۱۵۱

۲۲۸- مولد النبى (ص)، احمد بن محمد العدوی مشهور به دردید (م ۱۲۰۱ ق)، مکتبه مکه المکرمة، ش ۱۵۴، تصوف، المکتبه الظاهرية، مجموعه ۸۵۷۱ برگهای ۱۲۹ - ۱۳۷، و چهار نسخه در کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود: ش ۶۳۵۸، ۷۰۰۶، ۱۰۱۷، ۷۰۰۸ قوصی (م ۱۱۹۴) شرحی بر این رساله دارد.

۲۲۹- مولد النبى علی اسلوب غریب، مؤلف: ؟، کتابخانه مدرسه نمازی خوی، ش ۴۶۵ (برگ ۲۷ - ۳۳)

۲۳۰- مولد النبى (ص)، احمد المخللاتی، المکتبه الظاهرية، ش ۱۱۲۵۱

۲۳۱- مولد النبى (ص)، جعفر بن حسن البرزنجی (م ۱۱۸۷)، قاهره، مطبعة شرف، ۱۳۰۷ ق، ۱۶ ص.

۲۳۲- مولد النبى (ص)، حسین بن صدیق بن حسین الاهدل، کتابخانه عارف حکمت در مدینه منوره، ش ۲۴۲/۱۵۰، ۱۱ برگ.

۲۳۳- مولد النبى (ص)، حسن بن علی بن علی بن شمة الفوی (م ۱۱۷۶)، کتابخانه برلن، ش ۱۹۹۵۴۷

۲۳۴- مولد النبى (ص)، حسن بن علی بن احمد المدابغی، مکتبه مکه المکرمة، ش ۱۵۵، تصوف، ۳۱ برگ، (دو نسخه)، مکتبه الحرم المکی، ش ۲۷۳۶، ۲۷۳۷، ۲۴۰۲، ۴۲۳۸ عمومی، دارالکتب المصریة، ش ۲۳۴۴۳، کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۳۴۴۶

۲۳۵- مولد النبى (ص)، ابوالمواهب جعفر بن ادريس الکتانی

(م ۱۳۲۳ در فارس). کتانی با اشاره به این کتاب و این که خودش متن آن را از دهان مؤلف شنیده است، می نویسد: شیخ الاسلام مغرب هر سال جشن بزرگی برای تولد پیامبر (ص) می گرفت که ضمن آن مردم از عالم و فقیه و شریف و شاعر و فقیر و غنی از هر سوی به آن مجلس می شتافتند. در آنجا شعرا اشعار خویش را در ستایش رسول الله می خواندند. روزی شاعری در این محفل دو قصیده خواند: یکی در ستایش رسول و دیگری در ستایش شیخ الاسلام. پس از تمام شدن شعرش، شیخ الاسلام دو کیسه آورد: یکی در دست راستش که صد سکه زر در آن بود و دیگری در دستش چپش که یک فلیس در آن بود. آن دو کیسه را به شاعر داد و گفت: این صد سکه زر برای قصیده ای که برای رسول خدا (ص) خواندی و این یک فلیس برای قصیده ای که برای من خواندی. (الزیتونیه، س ۱، ص ۵۰۴).

۲۳۶- مولد النبى (ص)، حمدی افندی، (بنگرید: اسماء الکتب الممتم لکشف الظنون، از عبداللطیف ریاضی زاده، ص ۳۴۴).

۲۳۷- مولد النبى (ص)، خالد الوالدی، قاهره، ۱۳۰۱

۲۳۸- مولد النبى (ص)، شیخ عبدالله العیدروس (م ۹۹۰)، الاعلام زرکلی، ج ۳، ص ۲۸۲

۲۳۹- مولد النبى (ص)، عقیف الدین الجمی، به نوشته حاجی خلیفه وی چندین رساله در این باره داشته است (الزیتونیه، س ۲، ص ۱۰۸)

۲۴۰- مولد النبى (ص)، الشیخ ابن نباتة، مکتبه مکه المکرمة، ش ۴۰، سیره، ۳۲ برگ.

۲۴۱- مولد النبى (ص)، صدیق بن عمر خان (قرن سیزدهم)، المکتبه الظاهرية، ش ۱۱۴۰۵

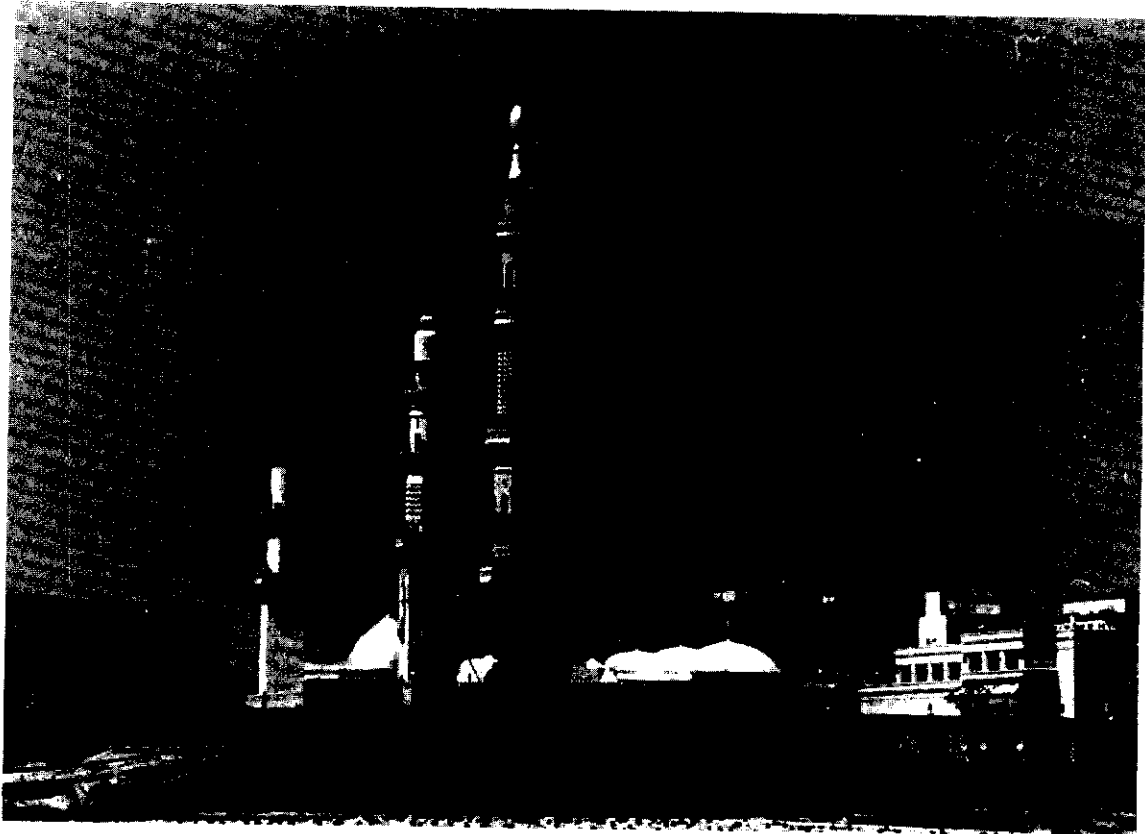
۲۴۲- مولد النبى (ص)، عبدالرحمن بن علی الجوزی (م ۵۹۷)، بیروت، مطبعة الاقبال، ۱۳۳۰ ق. روشن نیست که دقیقاً نویسنده همان ابن الجوزی معروف است یا شخص دیگری. این کتاب که در سال ۱۳۳۰ ق. در بیروت در المکتبه الانسیة ضمن ۴۸ صفحه به چاپ رسیده، عنوان کتاب را مولد الجوزی الشهیر بالعروسی گذاشته است. همین اثر در مصر به سال ۱۳۰۰ ق. ضمن ۷۹ صفحه و در سال ۱۳۰۱ در همان حجم چاپ شده است. رساله یاد شده شرحی هم توسط شیخ محمد بن عمر نووی جاوی مکی تحت عنوان بغیة العوام دارد که به سال ۱۲۹۴ ق. در مصر به چاپ رسیده است. (الزیتونیه، س ۱، ص ۴۸۰)

۲۴۳- مولد النبى (ص)، عبدالقادر الجیلانی (م ۵۶۱)، المکتبه الظاهرية، ش ۹۹۲۲، مجموعه، برگهای ۱۱۴ - ۱۲۷

۲۴۴- مولد النبى (ص)، عبدالرحیم بن احمد الیمانی (م ۸۰۳)، مصر، ۱۲۸۶ ق.

۲۴۵- مولد النبى (ص)، عبدالله الحمصی الدمشقی، (به نقل از: معجم ما ألف عن رسول الله، ص ۳۴) به نوشته کتانی این

- اثر در مصر ضمن ۱۶ صفحه به چاپ رسیده است (الزیتونیه س ۲، ص ۱۰۷)
- ۲۴۶ - مولد النبی (ص)، عبیدالله بن عبدالباقی الحلبي، کتابخانه عارف حکمت، ش ۱۰، ۲۴۴۲/۱۵۱ برگ
- ۲۴۷ - مولد النبی (ص)، عقيل بن مصطفى العمري مشهور به الزويتيني (قرن سیزدهم)، المكتبة الظاهرية، ش ۹۹۲۲
- ۲۴۸ - مولد النبی (ص)، علاءالدين بن مشرف المارديني، کتابخانه برلن، ش ۹۵۳۷
- ۲۴۹ - مولد النبی (ص)، مؤلف: ؟ مرکز الملك فيصل للدراسات والبحوث الاسلامية، رياض، ش ۲۷۰۷، ۶۰ برگ
- ۲۵۰ - مولد النبی (ص)، مؤلف: ؟ کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۳۲۰۸، ۱۶ برگ
- ۲۵۱ - مولد النبی (ص)، مؤلف: ؟ کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۷۰۲، برگ ۲ - ۱۱
- ۲۵۲ - مولد النبی (ص)، مؤلف: ؟ کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۳۹۶۷، ۱۱ برگ
- ۲۵۳ - مولد النبی (ص)، محب الدين بن العربي (م ۶۳۸) المكتبة الظاهرية، ش ۵۴۹۴، کتابخانه برلن، ش ۹۵۲۳
- ۲۵۴ - مولد النبی (ص)، محمد بن ابراهيم العباد الرندي (م ۷۹۲)، هدية العارفين، ج ۲، ص ۱۷۴
- ۲۵۵ - مولد النبی (ص)، محمد بن احمد بن جابر الاندلسي (م ۷۸۰)، المكتبة السليمانية، تركيه، ش ۱/۳۴۴
- ۲۵۶ - مولد النبی (ص)، محمد بن احمد بن سعيد معروف به ابن عقيلة المكي (م ۱۱۵۰)، هدية العارفين، ج ۲، ص ۳۲۳
- ۲۵۷ - مولد النبی (ص)، محمد امين الجندی العباسي، (م حدود ۱۲۹۵)، دارالکتب المصرية، ش ۲۱۵۳۰ ب.
- ۲۵۸ - مولد النبی (ص)، محمد بن حسين الجفري المدني (م ۱۱۸۶) به نقل از: معجم المؤلفين، ج ۹، ص ۲۴۵
- ۲۵۹ - مولد النبی (ص)، محمد بن رجب بن عبدالمتعال الحسيني الشافعي، نسخه‌ای از آن در در المكتبة البلدي در اسکندرية موجود است.
- ۲۶۰ - مولد النبی (ص)، محمد بن عبدالرحمن السخاوي (م ۹۰۲)، کتابخانه برلن، ش ۱۵/۹۵۴۷ و بنگرید: الفخر العلوي
- ۲۶۱ - مولد النبی (ص)، محمد بن عبدالکریم القادری السمان المدني (م ۱۱۸۹)، مكتبة الظاهرية، مجموعة ۸۵۷۱، برگهای ۱۲۵ - ۱۳۲
- ۲۶۲ - مولد النبی (ص)، محمد بن صالح البنا الرشیدی الاسكندري (مقتی اسکندرية)، این کتاب در سال ۱۲۶۹ تألیف شده و نسخه‌ای از آن در همان کتابخانه اسکندرية با تاریخ ۱۲۹۳ موجود است (الزیتونیه، س ۲، ص ۷۰)
- ۲۶۳ - مولد النبی (ص)، محمد مرتضى (فرزند برادر عبدالقادر جزائری شامی) (م ۱۳۲۲) این رساله در دمشق به سال ۱۳۲۶ به چاپ رسیده است.
- ۲۶۴ - مولد النبی (ص)، شیخ محمود بن محفوظ الدمشقی. این متن منظوم است و ضمن ۱۲ صفحه در المطبعة الخيرية (؟) به چاپ رسیده است. (الزیتونیه، س ۲، ص ۶۹)
- ۲۶۵ - مولد النبی (ص)، محبى الدين محمد بن على الطائى المرسی معروف به ابن عربی (م ۶۲۸)، کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۵۴۵۵، ۱۲ برگ. و ش ۱۴۴۸، ۱۲ برگ.
- ۲۶۶ - مولد النبی (ص)، منسوب به: محمد بن عمر الواقدي (م ۲۰۷)، کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۳۸۳۳، ۲۷ برگ، مكتبة الظاهرية، ش ۷۴، ۷۵، کتابخانه برلن، ش ۹۵۲۴
- ۲۶۷ - مولد النبی (ص)، محمد بن محمد الجزري، لکهنو، ۱۸۹۷ م. و بنگرید: التعريف بالمولد الشريف.
- ۲۶۸ - مولد النبی (ص)، محمد بن محمد الحسيني التبريزي (م ۸۵۵) هدية العارفين، ج ۲، ص ۱۹۷
- ۲۶۹ - مولد النبی (ص) محمد الناصحي، در كشف الظنون از این کتاب یاد شده است..
- ۲۷۰ - مولد النبی (ص)، شهاب الدين احمد بن على بن قاسم المالكي النجارى الاندلسي اللخمي (بنگرید: الزیتونیه، س ۲، ص ۱۳) کتانی با معرفی این نوشته، می‌نویسد: برخی این رساله را بن ابن جوزی نسبت داده‌اند؛ اما درست نیست.
- ۲۷۱ - مولد النبی (ص) عبدالحافظ الحجاجي المصري ؛ این کتاب دارای دوازده فصل است و در المطبعة الحميدية المصرية در سال ۱۳۱۶ به چاپ رسیده است. (الزیتونیه، س ۲، ص ۶۹)
- ۲۷۲ - مولد النبی (ص)، محمود بن عباس بن سليمان العبدلاني (م ۱۱۷۳)، عارف حکمت، ش ۲۴۲/۱۴۹، ۱۹ برگ، ش ۲۴۲/۱۵۳، ۲۲ برگ. ش ۲۴۲/۱۵۳، ۵۶ برگ.
- ۲۷۳ - مولد النبی (ص)، مؤلف: ؟، مرکز الملك فيصل للدراسات والبحوث الاسلامية، رياض، ۲۶۲۰، ۸۷ برگ.
- ۲۷۴ - مولد النبی (ص)، ابو محمد عبدالرحيم البرعي؛ این متن در سال ۱۳۰۸ ق در مطبعة محمد افتدى مصطفى در ۳۲ ص و به سال ۱۲۹۸ در ضمن ۹۸ ص به چاپ رسیده است. (الزیتونیه، س ۱، ص ۴۷۸)
- ۲۷۵ - مولد النبی (ص)، ابوالفيض محمد ابن عبدالکبير الکتانی الفاسی (م ۱۳۲۷). وی دو رساله تحت این عنوان داشته است (الزیتونیه، س ۱، ص ۵۰۴)
- ۲۷۶ - مولد النبی (ص) محمد عبدالحی الکتانی. وی در

مقاله «التألیف المولودية» از این رساله خود یاد کرده و یادآور شده

است که این اولین تألیف وی بوده و تا زمان تألیف این مقاله به چاپ نرسیده است. (الزیتونیه، س ۱، ص ۵۰۴)

۲۷۷ - مولد النبی (ص)، ابوعبدالله محمد الطاهر بن الحسن الکتانی (م ۱۳۴۹). محمد عبدالحی کتانی می نویسد: او مولدی دارد که مکرر بر ما خوانده است. (الزیتونیه، س ۱، ص ۵۰۴)

۲۸۳ - مولد النبی (ص)، نورالدین علی بن ابی بکر الهیتمه المصری (م ۸۰۷)، به نوشته کتانی وی کتابی بزرگ در مولد داشته که ابن عبدالمطلب العدوی از علمای قرن سیزده حجاز هم حاشیه‌ای بر آن نوشته و نسخه‌ای از آن در المكتبة السلطانية مصر با تاریخ ۱۲۰۶ ق موجود است. (الزیتونیه، س ۲، ص ۱۵۸).

۲۷۸ - مولد النبی (ص)، محمد بن حمزة العربی واعظ. در کشف الظنون از این اثر یاد شده است. (الزیتونیه، س ۲، ص ۶۹)

۲۸۴ - مولد النبی الکریم، عبدالکریم احمد الحلبي الشرباتی (م ۱۱۷۸)، کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۳۹۶۴، ۹ برگ، تاریخ کتابت: ۱۲۴۵

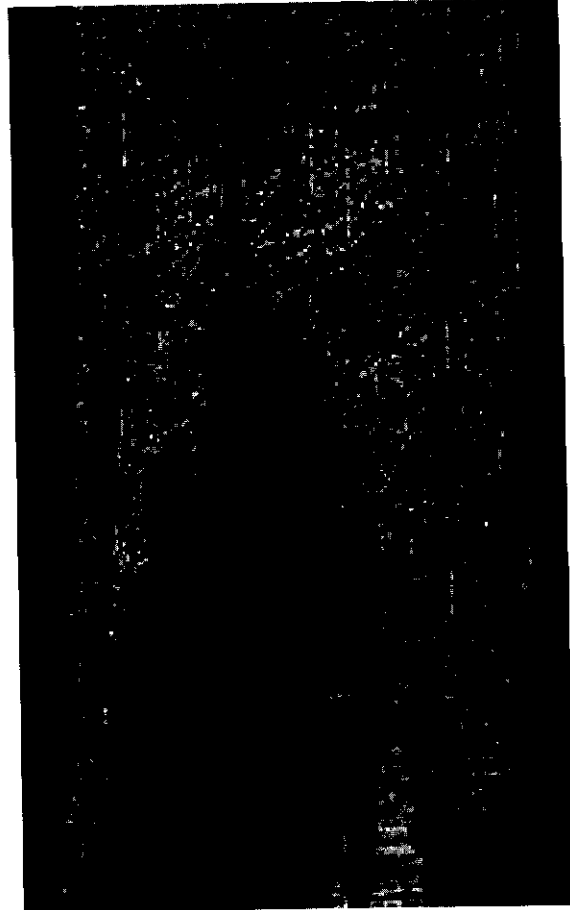
۲۷۹ - مولد النبی (ص)، یوسف الفانوس، در کشف الظنون از این اثر که مشتمل بر چهارصد بیت شعر در باره مولد است، یاد شده است (الزیتونیه، س ۲، ص ۱۵۷).

۲۸۵ - مولد النبی المختار، عبداللطیف بن بهاءالدین البهائی (م ۱۰۸۲)، کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۱۴۴۸

۲۸۰ - مولد النبی (ص) نجم‌الدین بن عبدالقوی الطوفی الحنبلی (م ۷۱۶)، ابن حجر در الدرر الكامنه (ج ۲، ص ۱۵۷) شرح حالش را آورده و نوشته است که وی قصیده‌ای در مولد النبی (ص) سروده است.

۲۸۶ - مولد الهادی الرسول (شعر)، احمد الخضر الحلبي، کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامی محمد بن سعود، ش ۵۳۹۱

۲۸۱ - مولد النبی (ص)، سلیمان البرسوی (م بعد از ۸۰۰)، وی منظومه‌ای به ترکی در مولد النبی سروده است. در کشف

- ۲۹۳ - نتایج الافهام فی تاریخ العرب قبل الاسلام و تحقیق مولد النبى و عمره علیه الصلاة و السلام، محمود حمدى الفلکى المصرى (م ۱۳۰۳ ق)، مصر، مطبعة بولاق، ۱۳۰۵ ق. اصل کتاب گویا به ترکی بوده که احمد زکى مصرى آن را به عربى ترجمه کرده است. در این کتاب آمده است که روز تولد پیامبر (ص)، روز دوشنبه ۹ ربیع الاول موافق با ۲۰ آوریل ۵۷۱ میلادى بوده است. (الزیتونیه، س ۲، ص ۱۰۶)
- ۲۹۴ - نثر الدرر على مولد ابن حجر، احمد بن عبدالغنى بن عمر الدمشقى مشهور به ابن عابدین (م ۱۳۲۰ ق)، این کتاب به طور کامل در ضمن کتاب جواهر البحار فی فضائل النبى المختار ج ۳، صص ۱۱۲۱ - ۱۱۵۸ آمده است.
- ۲۹۵ - النجم التاقب فی متعلقات مولد الحاشر العاقب، حسین بن عبدالکریم البرزنجى، کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامى محمد بن سعود، ش ۱/۱۱۸۸، ۷۴ برگ، عارف حکمت، ش ۲۴۲/۱۵۹، ۳۶ برگ. تاریخ کتابت: ۱۱۲۴
- ۲۹۶ - النظم البديع فی مولد الشفیع، ابوالمحاسن یوسف بن اسماعیل النبهانى البیروتى (م ۱۳۴۹)، این متن منظوم بارها به چاپ رسیده است.
- ۲۹۷ - نظم المولد الشریف، محمد بن سلیمان بن الفقیه (م ۸۴۲) بنگرید: معجم ما ألف عن رسول الله، ص ۳۵
- ۲۹۸ - نظم المولد النبوی، على بن حسن البرزنجى، کتابخانه عارف حکمت، ش ۲۴۲/۱۶۳، ۱۰ برگ، تاریخ کتابت: ۱۲۴۹
- ۲۹۹ - النعمة الكبرى على العالم فى مولد سيد ولد آدم، ابن حجر هیتمى، ترکیه، ۱۹۹۳
- ۳۰۰ - النفع المعنوی فى المولد النبوی، محمد بن محمد الطیب النافلاتى المالکى (م ۱۱۹۱)، المكتبة الظاهرية، ش ۹۹۲۲
- ۳۰۱ - النفحات اللیلة فی ذکر مولد خیر البریة، محمد قمر الدین المجذوب (م ۹۲۲)، قاهره، ۱۲۹۵ ق.
- ۳۰۲ - النفحة العنبرية فى مولد خیر البریة، مجدالدین محمد بن یعقوب الفيروزآبادى (م ۸۱۷)، کتابخانه برلن، ش ۸/۹۵۴۷
- ۳۰۳ - نور البصائر و كشف الكروب فى مولد و شمائل و معجزات الحبيب المحبوب، احمد البخارى الدمياطى، قاهره، بولاق، ۱۲۹۶ ق ۲۷ ص.
- ۳۰۴ - النور الساطع فى ذکر مولد النبى الجامع، محمد قمر الدین مجذوب (م ۹۲۲)، دارالکتب المصریة، ش ۲۳۲۳۰ ب.
- ۳۰۵ - نور السراج فى مولد النبى و المعراج، چاپ مصر (الزیتونیه، س ۲، ص ۱۰۶)
- ۳۰۶ - النور اللایح بمولد الرسول الخاتم الفانج، ابوزید

- ۲۸۷ - مولد الهدى و النور، عبدالهادى قدور الصباغ (م ۱۴۰۷)، بنگرید: تنمة الاعلام زرکلى، ج ۱، ص ۳۵۸
- ۲۸۸ - مولد هنى و مجلس سنى، محمد البورینى (زنده در ۱۳۲۶)، کتابخانه مرکزی دانشگاه اسلامى محمد بن سعود، ش ۶۵۶۱، ۱۰ برگ، تاریخ کتابت ۱۳۲۶
- ۲۸۹ - میزان السماء در تعیین مولد خاتم الانبياء، ميرزا حسين نورى، چاپ در میراث حدیث شیعه، مجموعه ششم.
- ۲۹۰ - ميلاد الرسول (ص)، ا. م. الاموى، قاهره، مطبعة عباس عبدالرحمن، ۱۹۴۸ م.
- ۲۹۱ - ميلاد النبى، محمد محمود زيتون، قاهره، مكتبة مصر، ۱۹۷۲
- ۲۹۲ - المورد التمير فى مولد المنير، مؤلف: ؟، کتابخانه مدرسه نمازی خوی، ۴۶۵، برگ ۱۱۶ - ۱۲۸

مربوط به تولد پیامبر بپردازد. در این زمینه وی روایات شیعه و سنی را در دسته مختلف مورد ارزیابی قرار داده است. همین طور نگرش‌های صوفیانه را در باره روایات و اخبار تولد پیامبر مطرح کرده است. وی همچنین به بررسی و فهم روایات مربوط به تولد پیامبر بر اساس برخی از سنت‌های رایج در برخی از نقاط جهان اسلام و میان برخی از فرقه‌ها پرداخته است.

پی‌نوشت‌ها:

۱. السندوبی، حسن: تاریخ الاحتفال بالمولد النبوی، (قاهره، ۱۹۴۸) ص ۶۲
۲. همان، ص ۶۴ - ۶۵
۳. بنگرید: تمدن اسلامی در قرن چهارم هجری، (ترجمه علیرضا ذکاوتی، تهران، امیرکبیر، ۱۳۶۴) ج ۲، ص ۴۶۹
۴. سندوبی، همان، ص ۶۷
۵. رسائل فی حکم الاحتفال بالمولد النبوی، ج ۱، ص ۳۷
۶. بنگرید: عبدالحی کتانی: فهرس الفهارس و الاثبات، ج ۱، ص ۵۲۱
۷. السنجاری، منائح الکرّم فی اخبار مکة و البيت و ولاة الحرم، (مکه، جامعة ام القرى، ۱۹۸۸) ج ۳، ص ۲۶۴ و ۲۶۵
۸. منائح الکرّم، ج ۳، ص ۵۰۶
۹. سفرنامه ملاابراهیم کازرونی، به کوشش رسول جعفریان، میراث اسلامی ایران، دفتر پنجم، ص ۳۶۶. وی در ادامه از زیارت خانه خدیجه سلام الله علیها نیز سخن گفته است.
۱۰. فی رحاب بیت الحرام، ص ۲۶۳؛ التاريخ القويم، صص ۱۷۳ - ۱۷۱
۱۱. بدعت «ادخال ماليس من الدين في الدين» است؛ اما اگر مراسم مولد النبوی نه به عنوان امر دینی بلکه به دلیل بزرگداشت پیامبر (ص) برگزار شود، تعریف بدعت بر آن صادق نیست.
۱۲. ابن تیمیه و برخی دیگر از فقهای سنی مذهب و در قرن اخیر وهابیان نسبت به جشن‌های مولد النبوی (ص) و بدعت بودن آن تأکید زیاد دارند. سخن ابن تیمیه را بنگرید در: اقتضاء صراط المستقیم، صص ۲۹۴ - ۲۹۵ با این حال، با این که ابن تیمیه عید گرفتن تولد رسول خدا (ص) را بدعت می‌داند، امید آن می‌برد که برگزار کنندگان آن به خاطر نیتی که دارند، ثواب برند!
۱۳. بنگرید: السندوبی همان، ص ۲۳
۱۴. ابن طاوس، الاقبال، ص ۶۱۵
۱۵. التألیف المولدية، مجلة الزيتونية، س ۲، ص ۱۰۷

عبدالرحمان بن زیدان المکناسی. در تونس ضمن ۷۰ صفحه به چاپ رسیده است. (الزیتونیه، س ۲، ص ۱۰۷)

۳۰۷ - النوردجة فی قصة المولد الارجة، عبدالله بن محمد صلاح العلمی (م ۱۳۵۵)، بنگرید: معجم المؤلفین، ج ۶، ص ۸۵

۳۰۸ - نهاية السؤول و الامل فی مولد خیر من حلّ و رحل، مؤلف:؟، کتابخانه مدرسه نمازی خوی، ش ۴۶۵ برگ ۱۰۳ - ۱۰۸

۳۰۹ - الهناء الدائم بمولد ابی القاسم، مؤلف:؟، بنگرید:

معجم ما الف عن رسول الله، ص ۳۶

۳۱۰ - الورد العذب فی مولد سید الخلق اجمعین، محمد بن عبدالله بن العطار الجزائری (م بعد از ۷۰۷)، بنگرید: معجم ما ألف عن رسول الله، ص ۳۶

۳۱۱ - الورد اللطیف فی المولد الشریف، عبدالسلام بن عبدالرحمن الشطی دمشقی (م ۱۲۹۵)، چاپ دمشق (بی‌تا).

۳۱۲ - الورد المنهول الاصفی فی مولد الرسول المصطفی، مصطفی بن کمال الدین البکری (م ۱۱۶۲)، دارالکتب المصریة، مجموعة ۷۳۴. این اثر توسط ابواسحاق ابراهیم بن عبدالقادر ریاحی مالکی تونسسی (م ۱۲۶۶) تلخیص شده است (الزیتونیه، س ۱، ص ۵۰۳) این کتاب، تلخیص کتاب دیگر مؤلف با عنوان المورد الروی است که نسخه‌ای از آن در المکتبة الکتانیه موجود است.

۳۱۳ - الورد الندی فی المولد المحمدی، سید محمد حامد عوض. این رساله که در سال ۱۲۹۸ در مدینه منوره تألیف شده در بمبئی هند ضمن ۳۲ صفحه به چاپ رسیده است.

۳۱۴ - الهیات الربانیة فی مولد خیر البریة، علی بن محمد الاسمشی الخلوئی، چاپ مصر در ۳۴ ص.

۳۱۵ - الیمن و الاسعاد بمولد خیر العباد، ابو عبدالله محمد بن جعفر الکتانی، این کتاب در شهر رباط ضمن ۵۹ صفحه به چاپ رسیده است. مؤلف رساله دیگری هم در این زمینه داشته است (بنگرید: الزیتونیه، س ۱، ص ۱۳).

316-A Study in Islamic The Time of Birth of Tradition, Adrien Leites, Princeton Muhammad, University, 1997

این اثر پایان نامه دکتری مؤلف در رشته فلسفه است که در دانشگاه پرینستون ارائه شده و موضوع آن «بررسی روایات مربوط به تولد پیامبر با روش معرفت شناسانه خاص» خود می‌باشد. آن گونه که محقق در مقدمه یادآور شده، وی چگونگی رشد و تغییر و دگرگونی در روایات مربوط به خبر تولد پیامبر (ص) را بررسی کرده است. وی تلاش کرده است تا بر اساس بحث‌های هرموتیک و زبان شناسانه به بررسی و نقد روایات